

FESTA

EN SANTIAGO BOY

L'HOMENATGE D'AVUI

L'homenatge que avui rendim a un dels nostres mestres humoristes, es com pocs merescut i poc recompensador per a tota una vida dedicada a les lletres amb una fè i constància potser úniques.

I no obstant, es una mala obra en quant al mateix homenatjat. Amb nostre petit zumzeig d'alabança murmurat entorn del nostre company, anem a torbar la pau d'un home, que ha tingut més fort encara que'l de les lletres d'ideal d'una tranquil·litat absoluta, d'una pau intorbable, segura, que li fessin el seu viurer agradable i bell, una pau que jamai ha assolit, però que sempre ha perseguit, cert de trobar-hi la seva felicitat.

I per xò la seva literatura es un reflexe de la vida natural, amb les petites intrigues que'l poble's necessita per a no portar una vida gens agitada. Es cert que a voltes surt de la naturalitat aquesta per a exagerar un xic la nota còmica, però qui sab si això es tant sols un contrapès que ell apoia en la balança de la fantasia, per a alcansar en la vida aquest nivell tant desafinat pel pès terrible que du la balança de la realitat, curulla de dolors i contrarietats. No es ara'l nostre propòsit, una crítica d'aquest autor. Al organitzar el present número hem cuidat que aquesta no hi faltés.

Volem sols donar un petit esboç històric, donant compte de l'extensitat prodigiosa de l'obra den Boy.

Sols hem d'aturar-nos, per a fer-nos compte d'aquesta, a donar una ullada al catàlec de les seves obres. En Boy ha produït, apart de les obres dramàtiques, durant els 40 anys que fa que's dedica a les lletres, la friolera de passo de 500 articles; 300 pensaments i 200 aforismes (aproximadament) i 100 proberbis.

Tot això ell ho ha publicat en 6 llibres titulats: *Garbelladures, Cara i Creu, Tinta perduda, Ridiculeses, Pinzellades, Cent aforismes*, i en tota mena de periòdics i revistes catalans d'on li han demanat la seva col·laboració. D'entre aquests recordem: *La Honorata, El Pregoner, La Prudència, La Aureneta, La Campana Catalana, L'Esquella de la Torratxa, La Tomasa, Teatre Regional, Cu-Cut! La Vanguardia*, on hi ha publicat articles mèdics, etc., etc.

Actualment col·labora en *La Nova Catalunya* de l'Havana i en la nostra revista.

Ha sigut premiat diferents vegades en Concursos i Certamens. Recordem ara'ls seus premis en «Centro del Putxet» per la seva noveleta «No es or lo que llu» en 1872. L'any 1876 fou premiat en el «Círculo Científico literario» per la «Historia d'un parell de botines». Pel 1887 fou premiat en el Certamen de Vendrell per la seva noveleta «En Pauet de casa En Jordi». Pel 1889 ho fou en l'Ateneu de Sant Gervasi per la noveleta «Genaro». Pel 1882 ho fou en el «Círculo Positivista» pel seu monòlec «Diumenge de rams».

Ha portat també al teatre quelcunes produccions seves, quasi totes en col·laboració amb altres companys. En 1889 va estrenar en el teatre Romea, la comèdia en un acte «Les tauletes de torrat», obra amb col·laboració den Ramón Suriñach Baell. En 1896 estrenà en el mateix teatre el monòlec «Diumenge de Rams». En 1897 estrenà en el teatre Principal el sàinet «Al bon carmet-lo de goma o esperant la professó», amb col·laboració de don Artur Carreras. En 1904 estrenà en el Romea «El dinar de bodes», amb col·laboració den Jacinto Capella. En 1905 i en el mateix teatre estrenà'l monòlec «Buscant dida».

Afeigint an això, el desempeñyo de diferents càrrecs en la redacció d'alguns diaris i revistes, catalans i castellans, i la fundació d'altres periòdics que avui ja han desaparegut, tenim extesa en un resumit esquema, la tasca literaria den Boy, que es la que'ns interessa.

Molts cassos i moltes anècdotes podriem citar de la seva vida, ja actuant d'escriptor, ja de metge o de borsista, i podriem aixís mateix mostrar els seus amplis coneixements en aquestos tres rams de la medicina, el comerç o la literatura. Però com siga que l'espai ens manca i que tots els seus companys de redacció li dediquem particularment unes paraules en aquest número, ens concretem a donar aquest esboç de la seva obra.

Mes abans d'acabar volem oferir-li colectivament, com a prova de la nostra més fervent admiració i homenatge, aquest present número que hem procurat de fer-lo tant digne d'ell com ens han permés les nostres forces.

LA REDACCIÓ.

L'HUMORISTA

A en Santiago Boy.

De la Vida segueixes el camí
deixant per tot arreu esclats de joia i festa;
sobre el teu front hi brilla, esmeragdi,
l'estel de Joventut voltat sols de floresta.

Al teu entorn s'acoblen les donzelles
volguent, com infantóns, oir dolces rondalles
i tú, galanament, en mig de totes elles
escampes la lleivor d'on broten les rialles.

¡Rialles! Les més fortes, rublertes de perfúm,
son les que, prop la llar, esclaten dels cors joves,
en elles hi ha l'encís d'un somni a plena llum
que ens fa oblidà el torment portant delícies noves.

Per ço quan la rodona tots fem entorn del foc
i ens dona fortitut la sopa fumejanta
i xiscla enfora el vent, comenses poc a poc
glosant, ben riallé, humorística complanta.

I en tú reviu l'encís de Barcelona vella
i en tú la lluminària de tota la ciutat;
son tes fresques imatjes la clara meravella
que ens mostra a tots la ruta de la Fraternitat.

D'aquella germanor d'on neix la Poesia
i enlaira a tot el poble vers un cel pur i blau
i omplena els nostres cors de pau i fantasia,
car son les riallades emblema de la pau.

De la Vida segueixes el camí
deixant per tot arreu esclats de joia i festa;
sobre el teu front hi brilla, esmeragdi,
l'estel de Joventut voltat sols de floresta.

MIQUEL SAPERAS AUVÍ.

EN PLÈ CONGRÈS

ESCENES DE CEL-OBERT

Article publicat en Octubre de 1884

—¡Marieta!... ¡¡Marieta!!—Mala negada fassi, mireu que es prou, cada dia la mateixa. ¡¡¡Marietaaaa!!!—¡¡Noia del primer pis!... Si, si, *naranjas*; jo crec que aquesta pendria que'm caigués el gargamelló... però lo que es avui no passo. Ho diré a la seva mestressa perquè la posi a ratlla. ¡¡Ai carat!! ¿Que s'ha pensat aquesta? A fè de món que si ha d'esperar a que avui li ompli també'l dipòsit ja cal que sigui si no vol cansar-se. ¡Tira peixet! no es ella tonta, també ho pendria jo que'm fessin la feina. Està clar, no ha d'estar grassa... ¡com que no té vergonya! Però lo que's avui si no tanca l'aixeta no estiraré pas la corda. No vull que passi com air que vareig estar bombant set hores seguides, treient el fetje per la boca, i després vareig saber que fins havia omplert una banyera... Oh, i ara que hi penso, el llexiu se'm passa i encara haig de rentà els plats... ¡¡Marieta!!!... ¡¡¡Marieta!!!...

—Que't passa, Antonia?

—Dóna, que aquesta maleida del primer pis sempre es deixa l'aixeta oberta i ara jo no puc bombar. ¡Ja't dic, noia, que n'estic més que retipa!

—Jo, la veritat, no sé com tens tanta paciència! Amb el meu genit ja l'hauria senyalada deu mil vegades.

—Sí... ¿que li vols fer que no tingui?...¿Que no la coneixes? si en aquella cara no hi ha rés que hagi estat mai a son puesto... El nàs el té a llevant, un ull que mira a ponent, la boca tota torta, grabada a més no poguer, es a dir que si no té cap més desgracia, jo crec que quan serà gran farà fàstic veure-la.

—Ara si que m'has fet riure! Però mira, dígalí tonta, ella ja té xicot.

—Sí, però com hi ha món ¡quin retrato! Negre com un peccat, garrell... tant escarransit i nano que sembla que la dolenteria no l'ha deixat arribar a la mida de persona.

—Noia, veig que n'estàs molt enterada.

—¡No veus que hi havia ballat a *La Palmera!* Fins se m'havia declarat i tot... ¡Ui si jo hagués volgut!... però a mi mai m'ha agradat un escropló d'home. No vull que'm diguin si porto el noi a estudi.

—Sí, noia, si, penses bé. Al menys si som pobres que'ns vegin que de marit ens en sobra.

—¡Jesús, quina pudó puja d'aquí baix!... ¿Que cóus alguna cosa?

—No, filla, aquesta nit faig flicandó i encara haig de posar l'olla al foc. ¿Sabs d'aont puja?... Dels entressuelos, que hi vist a la Rosa que netejava molls.

—¡Com hi ha món, si que deuen ser frescos!

—¡I tant!... lo menos deuen ser pescats de la Quaresma passada. No he vist mossa més tonta per anar a comprar... ja't dic jo que li carreguen uns morts que no sé com no estan tots malalts.

—Oh, ja's veu que es un tarrós. ¡Ah, tu! escolta. ¿Que encare festejies amb aquell forner?

—Sí, ¿perquè ho preguntes?

—Com aquesta d'aquí dessota sembla que també hi fa broma...

—¡I ca! Ella bé ho voldria... però mira, se'ls d'espinyar.

—Bé, jo ho deia... ¿sabs?

—Dones no, noia, no. Per ara, gracies a Deu, tot marxa bé.

—Això es bó, jo me'n alegro. ¿I que'n surtiu aviat?

D'això encare no n'havem parlat. Com que tot just ara aprén de fer llonguets, aixís es que no puc dirte rés... però mira, la qüestió es que'n surti un bon fadri... i lo demés son trons.

—¡Ai que la senyoreta'm crida! Ja'ns veurem, ¿sents? Adiós, Pepa.

—¡Adeu! D'aquí un altre rato. Bueno, ja tornem a ser-hi... no hi ha més, cridaré altre vegada. ¡¡Marieta!! ¡¡¡Marieta...a...a!!!

—¿Que tienes. Pepa, con estos gritos?

—¡Hola, Farnandas! ¿Y tu, que haces aquí al terral?

—Pues mira, ver si salta tu buena cara.

—Vés, vés, me pareix que ahoy no té has burlat de ningú.

—¿Quien, yo?... Tú no sabes cuanto te quiero.

—Millor, pot ser aixís ens trobarem.

—¿Adónde?... Dímelo.

—Ara no, a la nit, a baix a la escalera, quan bajo a buscar la llet de burra.

—Pues hasta luego, mi ojito derecho.

—Ara si que no li entés, com que parla d'aquest modo. Per això no m'agraden els soldats, perquè es declaren d'una manera que a una la comprometen desseguida. ¡Ai, Jesús, el llexiu com vessa!... ¡Marieta...a! ¿Que no vols respondrer?... ¡¡Marieta...a...a!!!

—Alsa, alsa, quin modo d'escandalitzar el veinat. ¿No se'n dona vergonya?... ¡Me sembla que es ja un xiquet massa gran!...

—¡Aquesta si que es bonal... ¡Potser si que te nint raó encare'm pegaràn.

—Jo no pego a ningú, però si continua cridant d'aquesta manera, ens queixarem a la seva mestressa.

—¡Jesús, i la por que'm fa!... Miris, si vol, fins jo li diré que baixi i aixís s'estalviarà de pujar escales.

—¿Sab que té molts pocs modos? Més li valdria que en lloc de festejar cada nit amb aquell soldadot a baix de l'escala, anés a apendrer d'urbanitat.

—Escolti, ¿que n'ha de fer de mi? Pitjor vostè, que tot el dia fa servir a la seva minyona d'ordinari fent-la baixar a portar recados per aquell *nyicris* que fa fàstic de veure'l voltar tot el dia per aquest barri.

—Si no fos tan tafanera no ha sabria. Vaigi, vaigi a rentar plats i no sigui tan descarada.

—¡La descarada serà vostè! ¿Aont va aquesta capsa de colors?... Arri... maniqui. Digui a la seva *mamá* que li fassi pendrer l'oli de fetja de bacallà... ¿Que no's veu que sembla unes graelles?...

En Santiago Boy autor dramàtic

—¡¡Poca vergonya!!... ¡¡Pocs modos!!... Mamà, mamà, la minyona del quart pis m'insulta.

—¿Que es això?... ¡Mare de Deu Santíssima! vés, passa a dins... ja veuràs com l'arreglo. Escolti, bona pessa, ¿que li ha fet la meva filla per fer-la plorar d'aquest modo?... digui, ¿que li ha fet?

—(Cantant.)

*A mi me llaman la chata
a mi la de Lavapiés...*

—Sí, sí, ja pot cantar. Lo que es vostè es una cara groixuda... ¿Ho sent?... jo li dic, jo.

—Doncs miri, abans no la tingui tan groixuda com vostè, encare n'hi ha per dies.

—¡Jesús i quin descaró de dona! Jo n'he vist d'ordinaries, però com vostè cap.

—Aixís no ho dirà una altre vegada.

—¡Que'n té poca de solta! Ja li dic que si contesta als seus amos d'aquesta manera, deuràn estar ben contents de tenir semblant joia a casa.

—Contesto com me dona la gana, i com que vostè no'm paga, ja ho sab, si no li agrada ho deixa.

—Si, filla, si, ja la deixo. No'm vull embrutar més la llengua, però lo que es d'aquesta, cregui que se'n recordarà.

—Me'n alegro. Donguils'hi espresions. ¿Ho sent?... Fins a la vista, que deia el cego.

—Aixís, aixís... cridin més. ¡Sembla impossible que no tinguin més coneixement! Saben que hi ha malalts... i amb tot i això... rès... ni que fossin criatures.

—Vaja, are ve l'altra.

—Oh, es clar que are ve l'altra... ¿que no ho veu que això sembla la bogeria?... Això es no tenir senderi...

—Ja ho veurà, això ho ha d'explicar a la senyora Tuyas que m'ha vingut a buscar raons.

—Jo no ho haig d'explicar a ningú, tan pescatera es vostè com ella.

—Doncs la pescatera es vostè de ficar-se allà aont no la demanen. ¿Que li deia rès jo a vostè?... Doncs a *vivir*, i si té malalts, diguils'hi que suin.

—Ja li explicaré un quènto, si han de suar o no. Jo li prometo que si no la despatxen per les queixes que daré, jo me'n aniré d'aquesta casa.

—Per mi no fassi compliments, ja ho sab, bon vent i barca nova.

—¡¡Descarada!!... ¡¡Més que descarada!!... ¡Ai! gracies a Deu que surt la mestressa de la casa. Escolti, senyora Mercé...

—¿Que son aquests crits?

—Aquesta minyonota del quart pis que no fa més que insultar a tots els veïns.

—No se la cregui, no... es ella que...

—Bé, però, ¿que tambe venen de la *bomba* a aquestes raons?

—Si, senyora, sí. Aquesta del primer pis...

—¿Si? Doncs prou. Demà farà treurer la corda i s'haurà acabat tot. Qui vulgui aigua que vaigi a la font.

—Aixís m'agrada, senyora Mercé.

—Com hi ha món, vaja un mal que'ns fa. Miris, ja comenso a donar ordres... ¡¡Farnandas!!... ¡¡Farnandas!!...

—¿Que hay salero?

—Nada, ja ho sabs. A les nou a la *escalera*, i a les diés, cap a la font.

La personalitat d'en Santiago Boy en el teatre gairebé es desconeguda.

La tasca del escriptor, pròdiga en els seus populars articles festius, ha sigut limitadíssima com a autor dramàtic.

Nosaltres ignorem els motius que ha tingut en Santiago Boy per a no seguir conreuant el genre teatral; per endavant direm que no han sigut pas els fracassos, car les seves poques produccions es-cèniques li han valgut tants èxits com número d'obres ha donat a conèixer. Lamentem la seva obstinació en no *fer teatre* quan indiscutiblement aquest genre es el que contribueix més a la popularització dels que s'hi dediquen. Cert es també que en Santiago Boy ha lograt ferse popular amb els seus xamosos articles, però també es cert que no hi ha com el teatre per posar-se en comunicació amb el poble. Doncs amb les escases produccions teatrals ha lograt en Boy guanyar-se una franca simpatia que l'ha elevat a la categoria de saineter.

Tota l'obra d'en Boy, autor dramàtic, queda limitada a dos monòlegs, una comedia i dos sainets, úniques produccions que ha donat a conèixer. *Les tauletes de torrat*, deliciosa comedia en un acte. *Al bon carmet-lo de goma o esperant la professó*, sainet pintoresc, carregat de xistus, aquells xistus frescos i sans, que arrenquen rialles expontànies per la seva naturalitat. *Dinar de bodes*, altre sainet plè d'ingenuïtats, i en aquests deliciosos sainets no hi passa rès; no tenen argument ni farça, l'espectador no arriba a interessar-se per cap dels personatges que hi intervenen, però l'espectador riu, riu sempre i quan la cortina ha baixat se dona compte de que ha estat rient tres quarts, però amb una rialla sana, fresca que fa esclatar aquell xistu que no té contrasentit, despulnt de tota mena de malicia, però carregat d'una picardia ignocent.

Dos comedietes inèdites coneixem del ilustre escriptor: *Barrets* i *Suspensió de pagos*, que com totes les obres d'en Santiago Boy, tenen el sagell de l'humorisme tan peculiar en aquest autor. Les dos, fa anys, molts anys que les té escrites i no obstant semblen acabades d'are i çò es degut al temperament d'en Boy que no s'ha apassionat mai per una es-cola subjecte a variacions, d'aquelles escoles que al arribar noves orientacions literaries fan torcer camins empresos per a endinzar-se a les modes imperants, fent que al arribar-ne una de nova aquella producció quedi malmesa per la novitat del dia. Això ens demostra la honradesa del nostre escriptor festiu, que durant quaranta anys ha sigut fidel a la seva literatura, lo que queda probat comparant el seu primer article publicat en l'any 1876, amb el que darrerament ha vist la llum en nostra revista.

Però com que creiem que el nostre homenatge an en Santiago Boy no hem de limitar lo a unes ratlles de datos biogràfics, sinó en fets que ens demostrin el nostre entusiasme, adelantarem que quan arribi el moment d'una temporada oficial de Teatre Català d'cnarem a conèixer la seva producció *Barrets*, que al deixarnos-la el seu autor per a que la llegíssim, nosaltres amb la més marcada *mala fé* varem treure'n una copia.

I doncs que es pensava l'amie Boy?

I això que en el seu llibre *Cent aforismes* diu:

Si vols conservà un secret
guardate'l tu ben estret.

M. GRAS VILA.

SANTIAGO BOY.

FESTA

QUARANTA ANYS DE BONA FEINA

Quaranta anys de bona feina; quaranta anys escrivint proses festives.

Deu te conservi l'humor i't lliuri de maís humors.

Riute, tu; metje, dels galenos mata-sans, dels pots i del onguent; emprò que Deu te privi de caurer en les mans dels teus colegues i dels seus ingredients.

Riute dels pegats i cataplasmes de les senyores Tuies, Quiteria, Reparada i altres senyores feineres, obligades i trassudes en qüestió de gorir grans enverinats, focs i esllomadures; però vigila i si't surt una granissalla al llombrigo, per exemple, calla'ho i ves que la teva muller no n'haigi esment, sino—metje i tot—no t'escapes del pegat fet amb un full de paper estrassa que't martirisi día i nit, perquè en això totes les dones, totes, hi tenen una trassa esfereidora. Ja sabs que les senyores, sobretot casades i mares de família son mig metjes. Deu te lliuri doncs, com dels metjes, dels mig metjes.

Riu i fes broma a costelles d'aquella *socia* del tercer, que males llengües diuen que te un *soci*; riute de les criades que fan safreig al cel-oberb; riute de la portera i del adroguer del cantó; però ¡ull! i guardat'en com de la pesta, que si't prenien el número ono vulgas saber com te posarien pel veinat.

Riute i fes broma del carrer Tantarantana, del de les Mosques i de la Claveguera; però si tenies la sort que se't morís un parent i t'hi deixés una casa no renunciis l'herència, pensa que val més una casa al carrer de Malcuinat que una papeleta d'empenyo.

Veus lo que son les coses del mon? Quaranta anys d'escriurer proses humorístiques per a acabar menjant tota una colla a la teva salut. Cremat les celles durant tota una vida; sentat davant les albes quartilles verges; rascat el cap, després el... baix de l'esquena; xpremppte el cervell sobre el paper com una llimona sobre un tall de llús i posa al mon el fruit que del gratar i del xpremer n'haigi generat, i això un día i un altre día i sempre, durant quaranta anys per a que vinguen una colla de farts i se t'ho mengin en un apat i encabat tot s'en vaigi en gasos i singlots.

Veus lo que son les coses del mon? Els teus escrits tots riuen; els hi brolla la gresca pel broc gros i a fè que no sempre has tingut ocasions d'estar de bon humor en aquesta vall de llàgrimes on ¡ai! sols hi estem de passada per culpa dels nostres avis, que'n pau descansin i a nosaltres que'ns deixin tranquils, el senyor Adan i la senyora Eva, que no se que dimontri es feren sots d'aquella pomera maleida que Nostre Senyor totpoderós i amo de la pomera els va fume fora del hort i'ls va condemnar an ells i a nosaltres, pobres descendets originaris d'aquella facecia qu'es van conjuminar entre la poma, la serp i aquell matrimoni tan ben avingut, a morir-nos quan menys ganes ne tenim i abandonar aquest mon de penes i treballs on de totes maneres no s'hi està pas tan malament.

Però, allò que t'he dit ja dugues vegades. ¿Veus com son les coses del mon? Tu que has tingut tanques ocasions de plorar, has produït sempre fruits hilariants (eh, que ben dit?) i en canvi d'altres que se les passen tan be, escriuen cada cosa que fa posar la pell de gallina amb greu perjudici de l'hipocondri, la melsa i'ls llagrimars del llegidor de bona fè. Tu si t'has d'apuntar quelcuna víctima escadussera, tot lo més serà d'alguna trencadura. Això com a literat; amb el metje no m'hi fico; que Deu no't tinga en compte les que haigis fet per aquest cantó i que mai vulga que per cada una et surti un acreedor, perquè aleshores ¡pobret! ja eslaries apanyat.

Permetem. però que't renyi, permetem-ho. perquè t'ho mereixes. ¿Es a dir quaranta anys, eh? Quaranta anys de rascar quartilles de paper de barba (perquè m'he ficsat que sempre escrius en paper de barba). Quaranta anys i no pots mostrarnos amb orgull una mala casa al Aixamplis. Tonto!

Si en comptes d'omplir quartilles haguessis omplert fulls de paper segellat, fent d'enreda plets, ja'ns ho contraries d'altra manera. Si en comptes d'omplir quartilles de prosa literaria haguessis firmat forces receptes homicides, com més homicides millor, que enviessin legions de malalts al cementiri, fores un metje de fama. Si en comptes d'escriurer articles alegrois, de franca, fàcil i acurada prosa, haguessis esmersat el temps escrivint paragrafs de prosa-parany on una coma treta o posada teigivera tot el sentit del escrit; si haguessis redactat lletres i contractes conjuminant negocis per a enredar al pròxim o t'haguessis llensat pel camí de la política amb mireres al butxacó de l'hermilla, ja hi viuries are en casa propia en l'aixamplis de la gran urb cosmopolita on triomfa, com a tot arreu, l'enredaire, l'atreuit, l'arrivista i'l des-

preocupat i alleugerit del lastre de la bona fè

Benaventurats els pobres d'esperit, que d'ells es el regne del cel, diu la religió.

Audaces fortuna adjuvat, diu l'arxi-clàssic, i aquí t'havies d'agafar i'l mon fora teu. ¿Pobresa d'esperit, bona fè? Falornies, falornies.

I are que n'has tret? Satisfaccions d'amor propi, aplaudiments dalt d'un escenari articles encomiastics de ln premsa i un apat. Bon profit te fassi tot, però t'ho repeteixo. Tonto!

Quan tornis a neixer recordat d'això: *Audaces fortuna adjuvat* i obra en conseqüència que a darrera hora amb uns funerals de primera classe quedaràs net de pecat.

I are faig punt i punt rodó i de tot cor, amb tota l'amistat del amic de veres i t'endresso el meu més coral desitg de veurer recompensada com se mereix la teva laboriositat en la pesada i ingrata feina literaria, lliure del pecat del mercantilisme, que porta al escriptor a embrutar-se els dits abocant porquerfes sobre el paper per a omplir-se les butxaques.

MAGÍ MURIÀ.

RIURE O PLORAR?

*Que la vida és trista? No,
no és pas més trista qu'alegra;
és un compost mal compost
d'alegries i tristeses.*

*Qu'es monstruosa? potser si!
Que no té motiu ni objecte?...
Es com és! I tal com és
bon grat malgrat l'hem de pendre.*

*Si a lo tràgic te la prens,
no'n vulgas més de tragedies!
Si la sabs pendre rient
ja veuràs lo qu'és grotesca!*

*«Riure o plorar»; vêt aquí
plantejat tot el problema;
vols plorar? tindràs de què;
vols riure? sobra materia.*

*Però, creume, a fi de curs
t'ensenyarà l'experiència
que lo més còmic de tot
és mirar-la amb cara seria.*

APELES MESTRES.

LLETRES A UN AMIC

XXXIX

Anyoradíssim amic: Després de la vora un any—recordo bé que la meua darrera portava també la fetxa de Novembre—torno d'amagat del metge a agafar circumstancialment la ploma per associar-me de tot cor a l'homenatge que tu i demés companys me diuen volem tributar al veterà de l'humorisme català En Santiago Boy, constant col·laborador del periòdic literari FESTA.

Precisament feia dies que si m'hagués sigut permès l'escriure't, t'hauria omplert de consideracions i filosofies casolanes sobre lo que social, i moralment representa el bon humor.

I, dec dir-te que no he hauria fet solament impressionat per la lectura *Más alegría* del bisbe de Rottenburg, Dr. Paul W. von Keppler, que he anat saborejant a glopets durant aquest ja massa llarc període de privacions intel·lectuals. Te n'hauria parlat per impresions propies, per impresions recollides damunt mateix del meu esperit. Abans, en aquelles èpoques pretèrites, en que l'alegria no se'ns estroncava mai, poc sabiem tota la valor immensa que té aquesta paraula: riure. Es allò, l'or si vessa ni se'n fa càs! Es are, oh anyoradíssim amic, es are que el cor està ja crivellat i que el pessimisme cova en un recó del nostre esperit, es are quan sabem comprendre tot lo que val una franca alegria, uns moments de bon humor...! I quin bé fa a les ànimes apenades, avesades als sofriments, lligades amb el dolor, tastar de tant en tant aquest hidromel riquíssim de la sana alegria! Oh quin gran reconstituent per l'ànima i per el còs!

No es estrany, no, que l'eminent bisbe de Rottenburg recomani al seu poble *Más alegría*, puix ell sab prou bé que en el compliment d'aquests mots hi va involucrat l'enfortiment corporal i espiritual del poble teutó! Es un crit patriòtic de debò...! Es una de les diferents maneres de culturitzar les multituds... Per això jo admiro tant i tant a homes com En Santiago Boy que amb el seu bon humor, amb la seva sana alegria, contribueixen d'una manera gran a la educació moral del nostre poble. Que't penses que tothom es bò per a imposar-se el paper que s'ha imposat el distingit col·laborador de FESTA? Que't creus que l'alegria raja aixís com aixís, tal com la déu inestroncable d'una font? Ah no, no...! A vegades cal forçar-la, cal gosar-la, cal fer-la pujar del fons de l'ànima amb la nòria del dolor! La gran ironia, la caricatura, l'humor se forma moltes vegades en la contrarietat, en el desengany, en la injustícia, en tot lo més baix, repugnant, odiós i miserable! Els humoristes, els escriptors satírics, com en certa ocasió digué el nostre Prudenci Bertrana: «son homes llatzerats, han sentit les espines de la vida, porten més tristesa amagatzemada que els altres.»

L'humorista suca sovint la ploma en el tinter de la desgracia i de l'infortuni; i quan el públic riu els seus versos o les seves proses, o se contorsiona davant uns cops de llapiç o pinzell, l'humorista resta seriós, perquè ell es l'únic que pot donar una valor justa a la seva obra sumament educativa.

Perquè jo entenc que En Santiago Boy, i qui

he vist escriure festiu inclús darrera la mort d'algun seu fill adoradíssim, si no estés convenut que la seva obra es educadora, altament educadora, sé del cert que hauria ficat la ploma en la mateixa caixa del seu fill...

Oh, si, heu fet bé, molt bé de premiar en una forma o altre aquesta labor meritíssima del humorista català! Era un acte de justícia que requeria tributar al home que fa quaranta anys ve escampant articles festius per tota l'amplada de la nostra terra, articles que son altres tantes guspires que van encenent-se en el dintre de les ànimes dolorides, sempre ombrívols, que en el país per aquesta desolada vall solament hi han trobat les punxades del escardot.

Els articles d'En Santiago Boy, en la meua inquietada fantasia, m'els imagino aixís... com unes estrelletes qui apareixen periòdicament en la frescor de la nit o bé me fan l'efecte d'una barqueta que de tant en tant surt en alta mar i s'ofereix a recollir els naufreces que al mig del món han llensat les tempestuoses onades del pessimisme i del sofriment.

Moltes més coses voldria dir-te que no'm caben al paper...

Serveix-te doncs associar-me als companys estimats de FESTA en aquell tribut de consideració i respecte al veterà escriptor.

No diguis pas a casa de que t'haigi escrit.

Ho faig d'*amagatotis* per no disgustar-los.

Ho tens entès?

Conta sempre amb l'anyorança i l'afecte més sincer del teu amic i servidor

FRANCISCO X. VERGÉS.

Torelló, Novembre 1916.

El meu homenatge

*Al distingit escriptor humorista
En Santiago Boy.*

He considerat que contreuria un deure si no dediquéss unes modestes ratlles vers a vos, preclar humorista, i acerrim col·laborador de FESTA.

He llegit molts treballs vostres i sempre he trobat en ells el bon humor i a la vegada l'intensitat del sentiment que si no en tots, en la majoria de ells s'hi enclou.

Entre poc temps heu publicat en FESTA els darrers articles, com ho son, «La Gaceta de l'escala», «Buscant ninxo», «Nit d'estiu», «En el bany», etc., que en tots ells s'hi veu çó que sou, un ver escrutador de la realitat de les coses.

Els vostres articles d'are no desvirtuen gens dels vostres anteriors, o sia dels més de 30 anys enrra; podria dir-se que son d'una mateixa fornada; el nom den Santiago Boy, l'autor d'aquests pans humorístics literaris, no morirà mai, sempre l'element novell tindrem ganes d'assaborir-lo.

Em tenen manat que no m'estengui massa, perquè tothom hi càpiga, molt a disgust meu; no obstant i això em crec que he posat sobre la testa den Santiago Boy la meua corona de llorer, ajudant al ensemps a teixir la guirnalda en honor al homenatjat.

Visqueu molts anys.

L. ROURA GARRIGA.

FESTA

Si una servidora no ho diu una servidora reventa

*Carta reservada, al senyor
San Tiago Voy.*

(A. C. S.) (1)

Es, senyò, una servidora
la viuda del fideuè
del carrer del Espalté
que an al difunt ja no anyora
des de que'l vostre retrat
vareig veure en un diari
i que guardo en el armari,
amb papers embolicat
de fideus del motllo nou.
Jo amb vos penso nit i dia,
i per vos jo deixaria
fins de fer la pasta d'ou.
Me teniu tan *alocada*
que'l cor sempre'm fa trip trap.
Ja ni la sopa de rap
pensant en vos no m'agrada.
Abans sentia dalit
menjant platillo amb cebetes;
m'agradaven les mongetes;
are'l pollastre rostit
me sembla un menjà ordinari
si'l comparo amb vos senyò;
i ni'l morro de bacó
per mi es cap extraordinari.
Rè del mon, ja m'*iluciona*,
ja no parlo amb cap veïna,
que'm molesta i m'amoina,
la Roseta i la Ramona.
I es que no visc ni *assossego*
perque estic *anemorada*
i sùo la cansalada
maleïnt al amor cego
que no us porta de la mà
al carrer de'l Espalté
botiga de fideuè
que an allí una dòna hi hà
al darrera del taulell,
venent betes sevillanes
i altres sopes casulanes,
suspirant, pensant amb *ell*.
Sabreu que he ensenyat al lloro
(veieu si es gran mon amor)
de dñ allò del Campoamor
«ó *ámame por que t'adoro*».
Soc, senyor, de mitja edat
i tinc un bon passament
i si feu un pensament
tot prompte estarà arreglat.
La tenda, vostre serà
apendreu de fer fideus
i tothom se'n farà creus
i'l barri enveja'ns tindrà.
Si aquesta declaració
no ateneu com es deguda
m'empassaré una beguda
i'm moriré en un recó.
Uns quants mistos me pendré,
salfumant, sal de Madrid
i aleshores ;bona nit!
;quina fila que faré!
Això no ho consentireu
perque sou un sant Eloy

i com sempre us diuen *Voy*
estic certa que vindreu
aquesta nit a ma casa
que *quan ansia allí os espera*
esta pobre fideuera
i suya que lo es

TOMASA.

Per la transcripció
FRANCISCO FREIXAS.

*
* *

L'amic que enganya al altre per mi no es me-
reix el nom d'amic: Li quadra més el d'adulador.

Per més que, a voltes, es l'afecte, la passió,
que emboira els enteniments.

Jo, amb els de ma familia i amb els amics que
més estimo, hi soc exigent; inexorable. Voldria
que assolissin la perfecció.

Es per això que mai he pogut dicar ni en pin-
tura als que enliuernats per lo pintoresc d'un bell
article o encisats pel ritmic escaient d'unes estro-
fes deliciosos, fent-li, amb l'elogi desmesurat més
mal que una reventada d'un impotent, amb tota
bona fe li diuen al *amic*:—«Noi; sembla d'En Vila-
nova.»—o bé:—«Ni mossen Cinto es desdenyaria
de firmar-ho.»—

N'he conegut molts que un elogi excessiu al
entrar amb bon peu i acompassada marxa en el
camp gemat de la literatura, l'elogi els ha pujat
al cap i els ha fet anar de tomballons, omplint-los
de soberbia i vanitat, fent del que sense cap dub-
te a fors d'estudi hauria sigut un literat de bona
cepa o un escriptor de cap de brot, un desgraciat
in-novador, una mena de director d'una nova es-
cola; d'una escola sense cap deïxeple, per man-
car-hi lo principal: El mestre.

Tu, amic Boy, has tingut, gracies a Deu, la
sort de no escoltar la veu de la sirena, i has anat
trico-trico fent el teu camí: Ara sortint del hospita-
l de trossejar un cadavre; ara sortint de borsa
amb el carnet plè d'operacions de milers de títuls
i de milions d'Interior: Però sempre amb l'objec-
tiu apunt de treurer un clixé d'una escena, d'una
baralla, d'un fet qualsevol que se't prestés a aga-
far-ho per la part cómica, sempre amb marave-
llosa trassa i amb escrupulosa fidelitat. Encara
que de fidelitat potser n'hi ha massa: Literaria-
ment hauries guanyat molt si haguessis retocat
alguns clixés. La cruesa de moltes frases, per
més que eren les que van sentir les teves orelles,
sobre tot les que revelen cert mal gust, perjudi-
quen notablement la teva feconda labor—perqué,
noi, si per guanyar-te'ls cigrons no haguessis ha-
gut de curar... o matar gent; que pel cas es igual;
tot es fer de metge; i no haguessis hagut de tras-
balsar tantes fortunes com han passat per les te-
ves mans, necessaries un setmanari per tu sol.
Encara que potser aleshores, amb més temps,
t'hauries imposat l'obligació de no dar-ho, com
fas ara, tal com raja; sinó que ho hauries perfec-
cionat, fins rompent, tal volta, algún clixé, per-
què indubtablement, amb tot in-negable valer,
t'haurien entrat desitjos d'escalar un lloc preemi-
nent, ja que per arribar-hi tens els principals ele-
ments: Ets sincer; fidel i pintoresc en tos relats;
just i sobri en tes pinzellades; trassut en cenyir i
enquadrar bé els assumptes, i, sobre tot, campe-
jant-hi sempre un bon humor i una tónica festiva
que enamora per lo que s'avé amb el teu modo d'
escriurer.

I que tot això es justicia i no es elogi te'n con-
venceràs al veurer—tu que tant me coneixes—que
aquestes quartilles son d'En

RAMÓN SURINACH BAELL.

(1) L'autora d'aqueixa declaració amorosa, tradueix a-
questes inicials de la manera següent: ¡Ai ca eres salaó!

CRONICA QUINZENAL

Tots badocs

¿Crònica? No; rès d'això. Compliment i fora; que avui, més que les disquisicions i ironies frívoles del nostre comentari quinzenal, em de deixar pas a les opinions diverses, i als enaltiments merescuts, per a l'obra del nostre company, en Santiago Boy, el popular humorista català, per a qui avui, la nostre esplèndida FESTA, es com si celebrés la seva idem major, i en fos ell el patró honorat.

**

Ha passat Santa Llúcia gloriosa, i com tots els anys, em assistit a la tradicional fira del voltants de la Catedral; les fires del pessebre; figures i ornamentacions nadalenques que embadaleixen frenèticament a la quitxalla. Els ceguets, dolorits, suplicants, ens aviven plenament els sentiments amb el seu espectacle tristíssim, i la quitxalla ens transporta en aquells temps venturosos, en que la nostra inquietut i desfici en tals dies, feia passar mes d'una penalitat als nostres avis qu'ens hi acompanyaven bellament.

Ara, amb els nostres cabells blancs i tot, hi tornem com abans amb un potent dalit als ulls, i una dolça suavitat a l'ànima. Però, no pel pessebre, ni'ls ceguets, ni la quitxalla; sinó perque'ns em adonat que Santa Llúcia gloriosa, patrona de les modistes, ha fet acoblar en aquells llocs tot lo bó i mellor del ram de l'agulla; i aquelles cares rialleres, i aquells xisclets estridents i aquells acudits xistosos, tenen el dó de guanyar-nos la voluntat i fer-nos florir a ran de llabi una deliciosa insinuació tota amorosa i admirativa.

¿Sàtir?... No, humor, juvenesa, expansió, idolatria...

**

Cada día més que anem avensant cap a Nadal, pren un altre aspecte la nostra ciutat. Aquests fets humits, el cel tot gris, els carrers més deserts i els arbres despullats, donen un altre aire a tota la urbs barcelonina, tot característic i especial.

Si per casualitat trobem al nostre pas alguna família rural,—ell amb barretina i gec de vellut, ella mocador al cap i faldilles ramejades, i els fills coixejant amb la molestia de les sabates noves—ens donen la impressió de que ja som en vigílies de les Grans Pasqües, quan venen a veure'ns els didots, els masovers o la parentela.

Curiosos exemplars! sembla que vulga dir algú ciutadà mirant-se'ls impertinent atravesant

les vies, tot passant repàs a la llur indumentaria pagesa.

Si, realment. Però lo mateix deuen pensar ells de nosaltres, al veure'ns amb les nostres modes i cursileríes de darrera hora. Als homes encotillats, tirolés al cap i garrot amb corretges; i a les dònnes, pulseres als peus, les robes folgants i un capell bohemi.

¿Comoditat? I cal Humor, extravagancies, evolució, manies...

**

Siguem un poc justos i anem, com a bons infants a contemplar aquest bé de Deu de *Ferrocarril de Catalunya*—amb castellà i tot—inaugurat tan pomposament.

No hi fa rès que'ns escapi el riure davant d'aquelles lluminaries de la estació. Aquell devasall d'electricitat, aquelles rengleres de bombetes de colors, ens feien suposar la estació de Marrampinyo transformada. Hi faltava una bandereta espanyola al cim, i una xaranga amb un espatec de *Marxa de Cadix*.

Cap a les Planes, amb la fiambrella, la bota de ví, i les espadenyes noves. No hi fa rès que allà t'hi moris de fret. L'excursió es de moda; l'ha decretada el bisbe.

O sinó, tot el dia plantats al carrer de Balmes, esperant que passi el famós trenc. Are arrai, que una casa especuladora hi instal·larà cadires de boga per a llogar-les als desvagats!

No; si els barcelonins som la mar de distrets.

¿Curiositat això?... Mentida. Lo que diu en Santiago Boy. Tornem al any 70.

ABEL-ARDIT.

AVÍS IMPORTANT

Fem avinent als nostres llegidors que degut a una forta averia ocorreguda a les màquines d'impremta i que ha fet restarles inactives durant deu dies, ocasionant l'exagerat retràs d'aquest número, i haventse suggerit per aò mateix forts entorpiements dins la nostra marxa habitual, ens veiem obligats a suspendre la publicació del segon número de Desembre,

Aquest deute el rescabalarem als nostres subscriptors amb la publicació d'altres extraordinaris que tenim en projecte.

Aixís mateix posem en coneixement de tots els llegidors, que d'aquí en avant FESTA sortirà els dies 15 i 30 de cada mes.

FESTA

XARRAMECA

IMITANT A SANTIAGO BOY

—Que no ho sab, senyora Pepa?
—No pas tot, donya Quiteria.
—Vol dir que no!
—Ai filla, tal com ho sent.
—Si no's parla d'altre cosa.
—De que! ¿De que'ls *francófilos* i'ls *germanófilos* i'ls *animalófilos* han tingut un'altre *encuentrada*, i han fet malvé un munt de famílies més?
—No, dòna. Ja no es moda parlar de la guerra *Eugrupeya*.
—Doncs, filla, no s'explica millor, no se pas per quin indret l'haig d'entendre.
—Ho estranyo molt que no ho sàpiga, senyora Pepa!
—Cregui, donya Quiteria, que es tal com li dic.
—Oh, jo també li dic.
—Però que es lo que'm diu!
—Això... Que una generació de joves, fan un d'allò... ¿com s'eu diu? Ai, ajudim a dir-ho...
—No se...
—Però si'l seu noi també hi es.
—Quil El meu Francisquet!
—Ell mateix.
—Ell se'n guardarà be prou.
—Però si no es cap mal el ser-hi. Miris, el meu també en forma part,
—Part, de quel
—D'això de... Are'm ve a la memoria! Això del *menatge*.
—No se que es!
—Veiam si m'entendrà. Comensaré pel comensament.
—Si, si: comensi.
—Veurà. Aquest jovent que fa FESTA...
—Vol dir els estudiants que cada any per les vores de Nadal mouen revolta per no anar a classel Ja'ls *fuscaria* jo, ja. Després que els seus pares fan tants sacrificis per fer-los seguir carrera, ells...
—No. El jovent que vui dir, es el que fa versos, articles, i...
—Ai, no me'n parli! El de casa hi està molt afectat en això de dir les coses en vers.
—El seu marit?
—No: el noi. Ja li dic que l'ha ben agafada.
—El meu també. Jo crec que es una mena de verola això de fer versos, que tothom l'ha de passar.
—Potser si. Però, filla, el meu es una *demasta*. Sempre està buscant allò que ell ne diu consonants. Miris, l'altre dia me'n va demanar un a... *pessetes*.
—Ui! d'això el meu sempre me'n demana. I vostè que li va dir?
—Que no estava per dispendis, que a plassa tot s'apujava, i que per arribar al cap de la setmana tenia que fer molts *quilibris*.
—Ai, ja te radò, ja, senyora Pepa. El que es jo, es un dir-li a vostè, no sé pas com fer-ho per pujar la família amb la manera que van les coses. Tot se posa a un ull de la cara, i la veritat, jo ja no hi veig de cap ull.

—Si, si.
—Doncs, tornant a lo que deiem: aquest diari que'n diuen FESTA...
—Are l'entenc. Se refereix al periòdic aon el meu Francisquet hi posa versos que es treu del cap ell mateix! I molt que m'agrada...
—Doncs això es lo que li deia... El meu fill també hi escriu.
—Ja comprenc.
—I are fan un número de *menatge*.
—A favor de qui?
—Sab aquell senyor que sempre publica coses nostres empescades?
—No...
—En Santiago Boy i Verdalet.
—Ah, si. Ja ho crec. I bons tips de riurer que'ns fem a casa quan el llegim. Sab dir unes coses molt de broma. Aquelles converses de veinat, de dugues dones que es troben anant a plassa, etc., etc., son delicioses! La retrata molt bé a la gent casolana. I que ja deu tenir la seva edat, perquè ara farà com cosa d'una vintena d'anys que va estrenar en el *treyato* Principal una comedia que se'n deia *Al bon carmet-lo de goma o Esperant la professó*, que hi vaig riurer molt! i ja aleshores no era pas cap jovent.
—Si; no es cap noi que fumi d'amagat, no.
—I que diu que li fan are?
—Un *menatge* d'honor.
—Ho aprobo. M'agrada molt que'l jovent reconegui els mèrits dels vells. Sapiguent això, cregui que si'l meu Francisquet al arribar a casa me tornés a demanar un consonant a *pessetes* fins n'hi donaria un parell perquè quedés com un home en un punt com aquest.
—I faria molt bé, senyora Pepa. Avui que el jovent es tan descregut de tot, fa de molt bon veurer que hi hagi una collada que no's *desolvida* dels que han *sigut* i encare *son* homes de bona fé en el cultiu de la sanitosa literatura de nostra aimada terra catalana.
—Caramba, donya Quiteria! Me deixa bocabadada amb lo que diu! Que bé parla vostè!
—Ja veurà, això es lo que vaig sentir que'l meu noi deia a un seu amic que mig s'enreia dels que encare escriuen en sentit humoristic.
—Deuria esser algú d'aquests que ja neixen tristos de naturalesa i que's deixen els cabells llargs per fer el sabi... i estalviar-se el ral del barber.
—Pot contar. Però es allò que es diu, de tot hi ha d'haver en el món per a fer més bonic.
—Be: diguin lo que diguin, el cas que lo que el periòdic FESTA fa per En Santiago Boy i Verdalet, es cosa digna de fer-se, eh?
—Vaia, si ho es. I que jo repeteixo que ho aprobo.
—Enteses.
—Enteses.
—Passihobé, senyora Pepa.
—Estigui boneta, i fins a un altre dia, donya Quiteria.

LLUIS MILLÀ.

Banquet íntim en honor den Santiago Boy

El banquet íntim amb que obsequiarem, junt amb altres amics i companys, al nostre vulgut company i distingit humorista En Santiago Boy en el Mundial Palace, fou una palesa mostra de la simpatia i gran aprecí de que's fa ell acreedor, en les seves coneixenses. Sens dupte que el diumenge fou per En Boy un dia de satisfacció, trobant-se voltat d'amics i companys que sentíem francament per ell respecte i veneració i amistat a la vegada.

A tres quarts de dues ens sentàrem a la taula, primorosament preparada i adornada amb flors. Ocupà la presidència don Santiago, en mig dels companys M. Gras Vila i Santiago Gras i Magí Murià i Miquel Sitjes i Comas (Candor Salamé). Seguien després des de l'esquerra, els senyors Francesc Aranda, Josep García, Francesc García Lopez, Pere Freixas Badía, Víctor Mora, Miquel Mas, Josep M.ª Boy, Enric Cubas, Joan Camprubí, Gabriel Morera, Josep Gras, Joaquim Soler, Marià Amat, M. Saperas Auví, Riera, Vicens Coma Soley, J. A. Font i Casas i J. Vives i Borrell.

El dinar transcorregué dins la més gran familiaritat, abundant les frases en elogi i admiració del gran humorista. Arribada l' hora dels brindis, s'alçà el nostre director, l'estimat amic en M. Gras Vila, qui en un discurs breu i eloqüent, oferí'l dinar d'homenatge an En Santiago Boy. Feu ressaltar, en belles i correctes paraules, que amb aquest homenatge que li oferíem, representàvem nosaltres a tota Catalunya, que semblava haver-lo oblidat inexplicablement, fent ressaltar l'honoradesa i catalanitat franca amb que En Boy ha menat tots els seus actes. Acabà dient que érem nosaltres, els joves, els que volíem saldar aquest compte que Catalunya tenia pendent amb aquest privilegiat humorista, i que si bé la senzillesa d'aquest homenatge era voluntariament ostensible, aquest es convertia en verament preuable, per la ferma voluntat i entusiasmisme amb que'l duguerem a cap.

Un esclat d'aplaudiments cuidaren, al acabar en M. Gras Vila, de demostrar el franc assentiment que'ls comensals sentien per les paraules d'aquell discurs.

Seguidament s'alçà el nostre company en Magí Murià que pronuncià'l seu bell discurs, tot plè d'ironia i humorisme, en el que digué que en qualsevol que hagués sigut el treball a que s'hagués dedicat En Santiago Boy, *matasanos, enredaplets, etc.*, li esperava més prosperitat moral i material, que no pas en aquest art de les lletres, i molt menys quan aquest es compren sana i honoradament. Fou també molt aplaudit i felicitat.

Don Miquel Sitjes i Comas (Candor Salamé), tot seguit s'alçà a llegir uns xocants versos en els que comentà, en forma de consell a la joventut, la tristor que's rebela en els nostres escriptors nous, en el nostre jovent, que semblen amb sos plans i exclamacions inaprofitables xarucs, mentres que son ells, els d'edat avançada, els que mostren en els seus escrits un humorisme i un optimisme propis del que no passa cap mal de cap en aquesta vida.

Aixíns que foren calmat els aplaudiments tributat an En Candor Salamé, s'alçà en Marià Amat qui amb brillant entonació ens llegí el bonic treball que va en altre lloc d'aquest número.

Després enraonà l'Enric Cubas, qui elogià la tasca den Boy i acabà dient que aixíns com un rei, En Carles V, s'ajupí a collir el pinzell del pintor Ticiano que s'havia després de les mans d'aquest, ditxós seria aquell que quan En Boy deixés la ploma, pogués ajupir-se per a collir-la, i fer amb ella lo que en Boy ha fet.

En Saperas Auví recità la hermosa poesia que va en altre lloc d'aquest número.

I'ls demés amb paraules breus i concises demostraren la llur respectiva adhesió a les frases tributades al mestre humorista, tinguent tots per a aquest grans manifestacions d'admiració i simpatia.

Nostre company En Josep Gras, llegí, després, les adhesions rebudes per a l'acte, i després de la de l'Apeles Mestres, llegí la preciosa poesia que aquest escrigué expressament per a recitar la allí i que publicuem en altre lloc d'aquest número. Llegí després tres poesies més, originals respectivament den Felip Clivilles (de Saragocça), En Leandre Roura (de Sabadell), i En Joan Martí i Trenchs (de Sant Vicens), fent, després, entrega a don Santiago d'un retrat dedicat an aquest. den Roura, com a testimoni de sa admiració. Llegí, aixíns mateix, les adhesions dels senyors Frederic Raliola, V. Camprodón (de Paris), M. Folch i Torres, Francisco X. Vergés, Francisco Freixas (de Valladolid), Ernest Enguui, Cesar Cabanes, Ribera i Font, Lluís Millà, Alexandre Pallàs, D. de la Mata, Pere Viñas, B. Parramón, Joan Ruedas, Salvador Martí, etc.

Aleshores s'alçà el nostre homenatjat, En Santiago Boy, que fou saludat amb una salva de xardorosos aplaudiments. No'ns podem estar de copiar íntegrament en aquestes columnes el bell discurs que pronuncià. Diu així:

«Permeteu-me que reculli com flairoses flors del jardí de l'amistat, els aplausos que'm dediqueu en aquests instants, per ferne ofrena als que foren grans mestres del humorisme català, i que avui ja reposen en la pau del Senyor.

Permeteu-me també que vos parli de aquest humorisme, el que fou un dia admirat i aplaudit per nostre públic i que avui se veu poc menys que orfa de propis i d'estrany, oblidat casi de tots, però abans haig de complir amb vosaltres un deute d'agraïment, com es el que'm feu contreure al oferirme aquesta festa, que jo crec inmerescuda. Avui sols puc dir-vos mercès. Mercès a tots,

Distingits companys, estimats amics, jo vos saludo des de aquest lloc i en mig de l'alegria que sent en aquests instants el meu cor per trovar-me entre vosaltres, haig de dir-vos la reanca que contristeix l'ànima meva, al veurer despareixer del camp de nostres lletres, l'humorisme de nostre terra i abans de que l'enterrin per sempre, dono avui el crit d'alerta i demano a nostre jovent de casa a que m'ajudin a donar-li altre volta vida, puix que sense ell, la nostra existencia fora la de un llibre de dolor.

Tots sabeu que hem tingut grans mestres dins el camp del humorisme català. ¿Qui no's recorda encara de'n Robert Robert, de l'Emili Vilanova, de Eduard Aulés, de l'Albert Llanas i altres que'n aquests instants no recordo? No sembla sino que al deixar ells aquesta vida se'n haguessin emportat adins la fossa la existencia de nostre humorisme, deixant-nos ensopits i envollats amb un tul negre, per no deixar-nos veurer la claror, la llum del dia, llum que dona vida a nostre ànima i alegria a nos tres cors, per sols viurer en mig d'angunies, penes, angoixes i raigs de tristor que sempre enmalalteixen al débil i al pobre d'esperit.

Avui sols ne resta un d'aquell rengla de glories catalanes, un sol home, un sol mestre, artista de cor, escriptor d'ànima, en Santiago Rusiñol, per seguir les seves petxades i els seus concells. Llegim el que diu en un hermós prolec que va escriure en un llibre d'un dels seus millors amics «...no tant sols se malgasta la vida amb les disbauxes del cor, també lo beurer ambentes de miserias, de drames, de penes i de sufriments també la malmeten abans d' hora. Procurem no mirar el color negre que la vista no sols se pert de mirar ficso a la claror si no que també s'en terboleix de mirar sempre a la fosca. No beurer fins al fons de la copa que prou que arriba'l solatje d'amargor als llavis dessadegats...»

Quantes veritats nos diuen aquestes paraules del nostre estimat amic i genial artista! Si, companys, per conservar l'humorisme, hem de procurar no ser vensuts per el color negre de les coses que s'ens presenten una i cent voltes en el camí de la vida, enmalaltint la nostra ànima aclaparada per lluites, desganyans, contratemps, pèrdues de sers volguts... Hi ha que tenir força de voluntat per sobrepujar a totes aquestes contrarietats i fer-lo revivre altre volta en nostres cors contristats. Sens dubte cap com jo ha sigut víctima de tan fortes pedregades, puix que a voltes ni m'han deixat sencer cap branquilló a la vinya de les meves ilusions, de les meves esperances. Mes, la veritat, no he volgut esser un vensut per els temporals de la vida, i si una volta ha intentat el color negre buscar hostatje dins el meu cor, un esforç de voluntat ha fet de procurador sense entranyes, desauçant-lo de aquell lloc, per dar-hi cabuda altre volta a la resignació, la calma i el ben estar que tots tant necessitem en aquesta vida de dol i llàgrimes.

Ja sé que algun de vosaltres també'm dirà que avui el públic sols llegeix diaris polítics i periòdics pornogràfics i que no està per literatura seria, ni festiva. És veritat!... Vergonya es tenir que confesarho!... Mes tinguem compasió d'ell y recordem aquelles paraules de pietat que Crist digué clavat a la creu. «Perdoneu los que no saben lo que fan.» No per això ens hem de batre en retirada, no companys i amics meus, com més retret estigui aquell de nosaltres, més esforços hem de fer per sortir victoriosos de nostre noble empresa i aixíns quan arrivi l' hora que Deu ens cridi per juntar-nos amb els que'n vida foren nostres mestres, poguem dirlos hi que hem complert tots com un sol home; que si bé no varem adelantar, tampoc varem perdre terreny del que'ns varen deixar per guardar, deixant trinxeres per els que vinguin, que sens dupte sabrán també defensar amb fé nostres ideals i perquè apiguen allà on erem, hi hem deixat clavada com símbol de pau la ensenya de nostra patria, la bandera catalana en la que hi escriguerem amb lletres ben grosses, perquè les veijés tothom de lluny: «Avant i sempre avant. Visca Catalunya!»

Llarga estona duraren els aplaudiments amb que foren celebrades les seves paraules franques i honorades i un estol d'amics ens alçarem a abraçar-lo i estrenyer-li les mans amb efusió.

A precis nostres, llegí després don Santiago el seu article «En plè Congrès», que copiem en aquest número, escrit per ell 32 anys entera. Les ovacions es repetiren al finalitzar En Santiago Boy el seu article, tornant a esser objecte de felicitacions numeroses.

Finalment, el nostre company Santiago Gras s'alçà a fer el discurs de resúm de la festa, que segons declaració d'ell matetx se'l portava fet de casa. En frases humorístiques jutjà de l'acte que acabavem de fer dient que el *clou* de la festa amb que obsequiàvem a don Santiago, vins, xampany, licors, cafè, etc., era ben a plaer nostre i en contra de les costums del homenatjat, aiguader absolut i aficionat, com a bon barceloní, a la cuina casolana. Acabà tributant el seu homenatge an En Santiago Boy i en mig de visques i aplaudiments es donà per acabada la festa, després que'l nostre company En Víctor Mora pregà a don Santiago, en nom de la Redacció de FESTA, que acceptés de sos companys, per a la seva senyora esposa, una toia de flors llaçada amb una cinta catalana, que faria arribar fins a casa de don Santiago una espurna d'aquest homenatge que acabavem de tributar-li.

SENTATS: D'esquerra a dreta.—PRIMER TERME: Gabriel Morera, J. Camprubí i Enric Cubas.—SEGON TERME: Víctor Mora, Josep Gras, Josep M.ª Boy, Santiago Gras, M. Gras Vila, Santiago Boy, Magí Murià i Miquel Sitjes i Comas.—DRETS: M. Saperas Auví, Riera, Dixi, Víctor d'Amoc, Pere Freixas, Marià Amat, J. A. Font i Casas, Francesc García, F. Aranda, J. García i Miquel Mas.

L'ISTIL D'EN BOY

Un estudi crític de la personalitat literaria d'en Santiago Boy i Verdalet amb l'afany de trobar defectes a l'obra que porta realitzada durant els quaranta anys d'escriptor, encara que volgues, no podria fer-lo. I no es perquè no conegui la seva profitosa producció; sino perquè en Boy ha sigut sempre sant de la meua devoció, i al parlar d'ell, no hi ha remei, no puc fer-ho sense tributar-li elogis per la seva meritoria tasca.

Les seves proses garboses no es confonen amb les de cap més autor. Escriptor barceloní fins al moll dels òssos, segueix les petjades del que també fou notabilíssim pintor amb la ploma de les consuetuts ciutadanes, l'Emili Vilanova; si bé, al escampar la sal a dojo, no extrema tan la nota còmica com aqueix feu en alguns dels seus quadros barcelonins i més que tot en els sainets. En Boy, en els diàlegs—que fins avui no hi ha qui li passi la mà per la cara—el xisto mai es rebuscat i les més de les vegades, gaira-bé, sorpren per l'inesperat; però sempre apropiat i expontani. El llenguatge, sense ésser xavacà—ni els mils!—es el que la gent enraona i per xò els seus diàlegs son naturals i ens fan l'efecte que, veritablement, sorprenem una conversa. Amb això hi té la mà trencada. Al llegir, per exemple, un diàleg sostingut entre dugues dones xerraires—i perdonin el mot—es tan viu i tan exacte el llenguatge que posa en boca dels seus personatges, que'ns fem l'il·lusió que'ls veiem i els escoltem de veritat.

I si fa parlar a la majnada? No pot fer obra realista mellor. Llegeixin *El sant de l'avi*, *El temple de la ciència*, *Matinal* o algunes altres proses per l'istil, i ja m'ho sabrà dir. Jo no'm canso mai de llegir-les, i, tinc d'ésser franc, com pare que soc, em sembla, llegint, sentir enraonar, jugar o ballar-se als meus mateixos fills. Es un mèrit que li envejo. I amb això no dic cap mentida, perquè també jo alguna vegada—poques, val a dir-ho—he volgut imitar-lo o estregir-lo, pel molt grat que m'ha sigut sempre el seu istil; però amb la plena convicció que no m'hi he acostat de bon tròs, i solament mogut per l'entusiasme del gènere i forma que amb tan acert tracta en Boy, se'm pot perdonar l'atreuiment.

En els quadros casolans que pinta no hi falta punt ni coma: els descriu tal com son, tal com els coneixem. *El mes de Maria* n'es una bona mostra. Aqueix articlet solament l'acreditaria d'escriptor notable. Es de mà mestre. Aquella reunió de veïns a casa de la senyora Pepa per a cantar uns goigs davant d'una Puríssima posada dintre d'una escaparata que hi ha damunt de la calaixera, donant-li llum quatre ciris col·locats a cada banda amb candeleros desiguals i una xinxeta amb oli, tot barrejat amb gerros plens de flors marcides; aquells cants desguitarrats, entonats en honor de la Verge; aquelles trifulgues al caure un ciri damunt d'una nena de set anys; aquell acompanyament amb compàs de polka de les coples que canten, fet amb un *acordeón* tronat... donen una idea exacta del quadro que l'autor ens ha volgut presentar, i que al llegir-lo, recordem algún de veritat que hem vist en altre lloc semblant i que es va perdent en la vida moderna de la ciutat, però que encara viu en alguna vila rural de nostra terra.

En aqueixes descripcions es demostra ésser un humorista de primera força a la faïçó d'en Robert Robert. Per xò quan l'any 1895 feu un recull de vint quadrets que havia anat publicant abans separadament, va trobar tan bona acullida per part de la crítica, dedicant-li l'elogi que es mereixia. Si el llibre es el més bon amic nostre, aquell llibre fou el millor de nostres bons amics. Bò per passar alegrement l'estona, i sense la més petita tara de desvergonyiment. Perquè val la pena de dir-ho: en els escrits d'en Boy no hi busquin pas çó que avui s'anomena *sicalipsis*. Pot llegir-los una criatura sense por d'aprendre males coses.

Si en els diàlegs i en els quadrets de costums es un veritable mestre, no ho es menys en els monòlegs. Que ho diga qui hagi llegit, entre altres, *Preparatiu de muda*, i més que tots, *El diumenge de Rams*, premiat en el *Círcol Positivista* i estrenat amb sorollós èxit en l'*Ateneu de Sant Gervasi*, fa molts anys.

I una cosa molt airosa. La literatura moderna que ha pres nous motllos, noves orientacions, no ha fet canviar l'istil sempre atractiu, humorístic o lleument festiu d'aqueix autor. Llegeixin un dels primers articles que escrigué i veuràn exactament la mateixa forma, idèntic istil que el que encara usa en les proses que va publicant avui dia.

Em sembla haver dit que en Boy es un humorista i no me'n desdic. Si disposés de més lloc i no tingués por de fer-me pesat, transcriuria una munió de pensaments seus per demostrar la meua afirmació. Per mostra aquí van tres o quatre sense escullir:

«La dona, als 15 anys es un tren de recreo; als 25 un tren mixto i als 40, un tren de carga.»

«La dida fa tan respecte com una primera hipoteca.»

«Un matrimoni sense fills es una bateria sense artillers en la que no hi ha defensa possible.»

«Els matrimonis de caràcter oposat son com les balances sense afinar, que mai estàn nivellades.»

«Lo sogra es l'òs de la torna en la pesada del matrimoni.»

«La viuda que durant son segon matrimoni no ha tingut fills, es com l'arbre que no dona fruit quan ha sigut empeltat de nou.»

«L'home que busca molt per casar-se, es com si triés puros d'estanc, que sempre es queda amb el que tira menos.»

No acabaria mai. Però no puc deixar la ploma sense senyalar un fet que es el millor elogi de l'istil d'en Boy. Quantes i quantes vegades m'hi trobat amb amics que, després d'haver llegit un articlet d'aqueix autor, han exclamat:

—Quina llàstima que s'hagi acabat tan aviat! Tan bonic que es!

CANDOR SALAMÉ.

Entreviu amb en Santiago Boy

Al tenir a nostre enfront la simpàtica figura de nostre entrevistat ens sentim alenats per a fer milers de preguntes al gran humorista. Sa cara sempre enriallada i amistosa ens dona força per comunicar-li l'objecte carregós, per ell es clar, de nostra presència a sa casa. Ell ens acull bondadós fent-nos entrar en son ordenat i pulcre despatx. I, allí pre-
via indicació còmodament assentats, comensen nostra sarta de tafaneries, i volent seguir al peu de la lletra la missió que ens porta o sigui cel·lebrar un *entreviu*, anem al instant a cercar irreverents, com la cosa ens dicta, l'estat de vida interior de l'ànima del senyor Boy, la *inter* vida, literaria naturalment, del seu cor. Mes primera i aclaparanta decepció, la vida del cor de don Santiago no es cap cosa nova per nosaltres, ni per sos amics i llegidors, doncs que el sentir de son cor va dictat sempre en ses paraules falagueres i en celebrats escrits. Un xic desconcertats de moment, ens sentim lleuats de l'angustiosa situació per ell mateix que com-
prenent-ho ens diu aixís:

—En veritat que poqueta cosa guardo per vostè. Segons tinc entès en el número que'm dediquen els bons companys de FESTA hi surto de totes positures, encara que amb judicis crítics, hi estàn exposades o nomenades totes les obres i gestions literaries de la meua vida. Amb prou feines si em queda ara un bocinet de tor-na per vostè.

—¿.....?

—A n'ells els he contat totes les alegries de mon cor, que son el secret de ma vida, a vostè li diré l'única cosa que'm dona pesar.

—¿.....?

—Això de que els joves d'avui pujin tots floralescos, en-melengits amb ànimos, si molts ànimos, però alça-calguts, tristos molt tristos, que enamorats de les llàgrimes, flors i tetricismes, s'oblidin de lo millor, de la riassa, d'això que fa viurer i dona vida, d'això que cercant-ho fa aficionar a molts als vau-devills, periòdics pornogràfics, i a altres tonteries i futeses, d'això que havent sigut un altísim i respectat monument en nostra literatura, resta ara enmalaltit, i pot caurer sens vida al mancar en el fons de la nostra existència les poques figures que'ns queden, devotes d'aquest art sagrat incomparable, que tant mateix *s'en va en orris*...
—i segueix el senyor Boy escamotejant l'expressió de la seva cara—la joventut del dia està perduda, descomposta, esgalabrada, amb el sarró de l'existència plè de negrures, com els caixons de pan-ses, son molt poetes avui, molt moderns, i n'hi han molts, molts, per sort nostra, que escriuen i ho fan bé, però no n'hi ha cap entre tots que estigui ale-
gre? No pot ser, ¿veritat?

—¿.....?

—Això serà que els que ho estàn no gosen o no volen dir-ho; enamorats de les ànimes enderroca-des, dels cors plens de fel, amargants, com el ver-mut carregat, de les desgracies del sentiment, coses molt hermoses i lloables tal i com les saben dir-les, però enmatllevades, cullides al vol, com una poesia encastada, aspirada, mateix que el perfúm en els cartons d'armenia...

—¿.....?

—Jo trobo molt hermós, digué, l'anar a cercar títols en les lluites de l'enginy ennegrit, però no ho es també digne adquirir en aquest món de cala-mitats el títol de *panxa contenta*? Ditxós l'home que de tant rumiar humoristicament l'adquireix aqueix galardó, feliç l'home que té el mèrit, en el país que vivim, de ferse arribar l'alegria fins a la panxa.

Tot lo referent a mes gestes literaries es ano-menat per els companys de FESTA, no cal parlar-ne

més. He treballat sempre amb ànims i mai m'en man-caràn. Ara, an aquí preci-sament tinc tot l'inèdit a punt de publicar. Déu ar-ticles, miri: *No tocar bola, Ofici de cantonada, Vetlla-da d'hivern, Un bateig de tercera, Sabiduria de ca-rarrer, Qui més hi fa..., Es-perant que arriuin, De Bar-celona a Molins de Rei, Gent de suc, i ¡Visites!*—

El secret d'algun d'a-quests títols ens fa riurer de bona gana. Es de notar que el senyor Boy escrigui els seus treballs de dos en-dos, o sigui al començar es-tén al seu davant dugues quartilles que va omplint a plaer, respectivament, ara l'una ara l'altre, fins a acabar sa doble tasca al mateix temps.

Donada com a finada la nostra tasca, doncs no es necessari consignar nostra conversa referent al passat del artista, ens havem des-pedit del Mestre, agrada-díssims de sa benevolença i més que mai enamorats de sa agradosa companyia. Hi

han homes que representen en sa vida i ses obres tota una época...

Un ¡Visca Catalunya! ha reflorit en nostres lla-vis al estrenyer sa mà.

Es tot un mestre el senyor Boy.

I ara volgut amic i mestre, li prec prengui del meu reportatge (?) la bona voluntat, ja que altre mèrit no té ni pot cabrer a les meves mans bala-dreres. Acepteu solsament la proba del ver afecte que per vostè sent son sempre amic i admirador

VICTOR MORA ALSINELLA.

A SANTIAGO BOY

DEU VOS HO PAC

*Un mos de pa que'l cos conforta
es un llegat de caritat;
donant la mà al qui cau lassat
la nostra vida fem més forta.*

*Un bes al front tan de bé ens porta
que l'esprit deixa asserenat,
i el nostre cor prest trasmudat
amb un no rès ja s'aconhorta.*

*Ai! si no fos l'ocell que canta
i aquella flor que els ulls encanta
i el goig de riure en franc esclat
que'ns fa la vida menys esquiva;
La vostra ploma qui es festiva
es au, flor, riure i caritat.*

AGNA SENÉ D'AYMA.

A mon vell amic Santiago Boy

Uns joves escriptors entusiastes m'han visitat per dir-me que pensaven dedicar un número extraordinari de la simpàtica revista FESTA, que ells publican, per solemnitzar la aparició del teu primer article, ara fa quaranta anys. No puc oblidar que allavors eram tots dos estudiants, i que, si no recordo mal, debutarem en el mateix periòdic *La Bandera Catalana* que publicaba en Josep Fiter i Inglés, qui morí fa un any.

Tu vas comensar ja, ple de bonhomia, rient, sense fel, de la comèdia de la vida; ficsan-te en l'aspecte ridícul dels homes i de les coses, i sobre tot pintant de mà mestre la nostre gent de veinat, sapiguent fer veurer son bon cor en mitg de llurs xafarderies i petiteses. Realment els dialectes i les converses que has escampat en tos articles son arrencades del natural, com si sortissin d'un fonògrafo arreplegador. Per conèixer de debó el menestral i l'obrer dels nostres temps, la teva tasca completa bonament la del nostre admirable escriptor de costums, l'Emili Vilanova.

Lo que realment sorpren en la teva obra de quaranta anys, es que en mig de les contrarietats de la vida, haigis conservat sempre aqueixa dolçor del riurer simpàtic, no trobant-se mai agror ni ganes de mortificar en tes pintures exactes i en tos dialectes plens de realitat. Amic Boy: coneixent les crudeltats qu'ha tingut amb tu la sort, m'has fet recordar moltes vegades aquell Aleluia, personatge del teatre italià, qu'ha vingut al món per riurer i que a cada pas ensopega amb un drama. En front de tot això, per la teva bondat de cor, has sapigut mantenir la rialla consoladora, el bon humor resignat del home que no perd mai l'esperansa i que en tot lo del món hi veu quelcom, per petit que siga, que fa menos repulsives les lletjeses i més soportables els sofriments.

Ben merescut tens que s'enrecordin de tu, per que els que alegren els cors sense fer mal a ningú, son uns grans benefactors dels tristos, que formen l'exèrcit dels pessimistes. Una generació que rigui es una generació que va endevant, plena d'acció i de fe. Per això m'espanta veurer que el nostre jovent s'hagi tornat tan trist.

Pots donar-te tu per ben satisfet del jovent, ja qu'es ell qui se recorda de tu. A mi'm sembla que això respon a que el nou jovent porta una forta empenta, tal vegada deguda ja als efectes estremidors de la guerra. Es cosa nova en el nostre país, que el nou jovent se recordi dels vells. No es que'n volguem fer una inculpació: es una cosa molt humana que ha estat, es i serà. Per un cantó els vells barran els pas a n'els joves; per altre la necessitat constant de renovació ens fa esser passats de moda enfront de les generacions que venen, i per altre part, hi ha l'esperit agressiu i innovador del jovent. En la nostra terra, pot-ser s'havia exagerat una mica massa la nota, condemnant a tots els vells a la categoria de patums, com si diguessim jubilats i inservibles.

No sabs pas quan me satisfà aqueixa mostra de simpatia que rebs de la joventut que ve a la vida, iniciant tal vegada una corrent de respecte a lo passat, una reconciliació de les generacions que se'n van i de les que avencen, quals esforços i treballs un dia o altre se veurà que han format una sola corrent i que han sigut seguidors de la mateixa feina.—FREDERIC RAHOLA.

APRECIACIONS

A propòsit d'en Santiago Boy.

Cal convenir en que, desgraciadament, la literatura catalana no té pas gaire abundancia d'escriptors humoristes. Els nostres literats, ja tradicionalment, han sentit més la pruitja de cultivar el género serio, rictilini, doctrinari, analitic, etc., i les més de les vegades el que podriem dir-ne trascendental, posant càtedra d'erudit i filosof, que no pas desbordar les seves facultats pels camins de l'ironia, la sàtira i la causticitat, amb la gracia espontània dels verdaders humoristes.

Han trobat més prosèlits en les nostres lletres un Marcel Prévost i un Emili Faguet, que no pas un Mark Thawin o un Lord Byron.

I modernament, els nostres joves intel·lectuals, encara han accentuat més la tònica. S'esforzen en mostrar-se profunds, depurats, estilistes, amb molta pose i orgull; sentant plaça d'experimentats i ateneistes. En els nostres cenacles hi trovem exercicis de revàlida per a guanyar-se la patent d'iconoclastes invulnerables, sens contar que la pedanteria i la nisciesa solen reunir les mateixes virtuts.

No enderroquem els ídols, digué Taine, puix que ells serveixen també per a revelar a molts estúpits i ridícols.

Es cert; respectem aquestes pretensions i divinitats encartellades en la seva torre d'ivori de la nostra literatura, i deixem que amb totes les seves elucubracions trascendentals i l'asombrosa erudició dels seus llibres, ens donguin una mica de marge per a abandonar el nostre esperit a la rialla franca, a la sensibilitat del riure; i a percibir les clares i sencilles bel·leses d'un art ben català, inspirat en les nostres costums i en la nostra naturalesa.

Després de l'Emili Vilanova, no ens ha quedat altre humorista que'n Rusiñol; i a fé que'n la nostra vida cotidiana, en els dalits i quimeres del nostre món actual, hi ha de sobres la materia viva i palpitanta per a devenir escriptor humorista el més indocte observador de multituds, per poc que's senti tocat de la curiosa nerviositat d'escriure per a exteriorisar l'infinitat d'inspeccions i grotesques banalitats que continuament ens rodeigen.

Amics; jo no sabria explicar per quina secreta simpatia s'en porta més les nostres preferencies l'escriptor que contempla i descriu, i pinta, sens esbrinar gaire, totes les sensacions anecdòtiques de la nostra vida normal, totes les atraccions diverses que'ns captiven sens parar, que no pas els que, enamorats d'un sol color, en recullen tota la seva fortitut per a enlluernar-nos amb una forta connció i extremiment.

El riure, com el dolor, naturalment que's manifesta de diferents maneres; i sempre es més plaent, i serà de més èxit, presentar amb les fibres del entusiasme els quadros multicolors d'esplèndides rialles platxerioses, on s'hi esponja el cor en fraternal comunió, i les il·lusions, més lleugeres i en sense través, troben ben aviat el redós on aixoplogar-se, felices, contagiades, desbordantes d'humor i alegria, que amb somriure de goig i benestar, ens fassin gustar les delicies d'una joventut eterna, d'una vida plenament amorosa pels ideals, l'amor i la bellesa.

FESTA

Està clar que d'ideals, d'amor i de bellesa, n'hi han per tot arreu, quan els ulls que ho contemplen estàn animats per un esperit que porta tirantes les cordes de l'harmonia i el bon gust.

Però ja hi ha gràcia, i molta, en saber manifestar-los aquests ideals, i aquest amor, i aquesta bellesa...

I això es lo que ha sapigut fer aquest escriptor que's diu Santiago Boy.

I perdoneu que fins ara no vos parli del qui ha estat el motiu d'aquestes modestes disquisicions.

En Santiago Boy; a través de tants anys, ha sapigut conservar el seu humor i la seva causticitat. I es perquè ha procurat que'n el seu cor no hi quedés el solatge del dolor, el sofriment i la renúncia, i que per sobre l'amargor de tantes ruïnes socials, hi surés sempre, fins a cicatritzar les ferides, una dolça expansió de jove romàntic, somniador, enamorat...

Ell, amb els seus articles i narracions, ha donat una rotunda llissó de vida a tots els decadents i moratistes de la nostra literatura.

Aquest escriptor, en sense efecticismes retòrics, d'una manera clara i sencilla, ha retratat tota una època, ha satiritzat moltes costúms, males costúms, i ha ridiculitzat moltes institucions que mereixien desentranyar-ne la seva crasa concupiscència i incapacitat.

I lo que més ha d'elogiar-se també d'aquest humorista català, es la seva perseverància, el seu fervor, el seu anel expeconant de mantenir aquesta ànima seva a un mateix nivell sempre propici a la rialla i a la bonhomia; mai al insolent martiri de la fiblada verinosa.

I no se'm digui pas que ha pretès la popularitat per medi de la especialització. Ha escrit així per temperament, per necessitat, per sobrades dots d'observador humorista, amb l'afany innat d'exterioritzar els diferents aspectes de la vida. I ja es sabut que en art, contra totes les teories i estètiques, lo que més aviat trionfa i atrau, es la fina percepció de tot allò que bellament entranya una modulació de la naturalesa.

Conta doncs, llegidor amic, si en els articles i treballs d'en Santiago Boy no hi haurà aquella harmonia objectiva d'un talent singular i un cor desbordant d'humanitat.

¿Si tenen defectes les seves obres? No hi ha res perfecte en aquest món; i son molts els que's dediquen a cercar tares.

De mi puc dir que una sola vegada he apretat les mans amigues d'aquest autor en senyal d'afecte; i que son moltes les vegades que, llegint els seus articles, ha desbordat del meu cor l'alegría en senyal d'aprobació.

J. VIVES i BORRELL.

POSTAL

an En Santiago Boy

El meu cor, mai com les mosques
ha de restar a les fosques
al donà-us FESTA un tribut.
Vos saluda amb ratlles tosques,
un entusiasta. Salut!

MIQUEL ALAMANY VILA.

En Santiago Boy i el costumisme

La valor d'un escriptor es destacarà amb relluu apreciante'l en el seu just ambient; per xò hem cregut ben útil estudiar així a en Santiago Boy per a el qual avui FESTA s'ha engarlandat amb l'aparició extraordinària d'un seu número. Per xò nostre pobre article versarà sobre el costumisme barceloní.

Es ben curiosa la nota de l'aparició de nostre teatre gairebé amb el genre de costúms; ell fou conreuat per l'actor Robreño i l'arquitecte Renart i Arús; més era un teatre d'una incipència xavacana, d'un mal gust ben notori, dins l'imperfecció grollera; alabem, no obstant, en els dos autors la voluntat de començar els fonaments d'un teatre que havia de completar Pitarra.

En el genre de costúms succeïren a aquestos dos autors, posteriorment ja, i amb una experiència literària determinada i alhora gran vidència en la realitat, molts escriptors, i d'entre ells devem senyalar com a més notables, més o menys cronològicament a en Robert Robert, l'infadigable obrer a qui la política li deixà un lloc un poc ample als seus esbarjos literaris; a l'Albert Llanas qui portà al teatre el *màxim* de la perfecció en el costumisme; a en Pons Masaveu, l'humorista en tot i per tot que no volia altra cosa que imposar la rialla irònica en molta part de nostres lletres; també en Careta i Vidal, d'un sentimentalisme ignocent mesclat amb la gràcia de l'anèdota; sobre aquestos es presenta com a figura administradora de la seva escola en el sentit més pur de la observació, la personalitat verament extraordinària de l'Emili Vilanova qui feu en nostra llengua el que Dickens en la anglesa; presentà els tipus populars amb tan gran ingenuïtat, amb tan nua inconsciència, que més que fer riure, tenien els quadrets d'en Vilanova un poder de sugestió que feia destacar una llàgrima allà on tot semblava gatzara i ironia.

En Boy representa entre aquestos una valor, justificada molt principalment per la constant observació de que ha fet objecte als llocs de la seva predilecció: aquesta ha sigut en ell més ferma potser que en tots els anteriorment citats; no es pas única la vegada que hem vist a en Boy rabejant-se en les xafarderíes del mercat de la Boquería o en les banalitats del Born; i això ha influït molt en les seves produccions.

Molts han definit la personalitat d'en Boy com una branca de l'estre d'en Vilanova; nosaltres voldriem establir la diferencia entre en Boy i el gran autor de «¡Qui compra maduïxes!»

L'últim tractà les costúms de gent de més baixa categoria, ja que el primer ha descrit admirablement la classe amestralada, la que amb el temps s'ha encarnat amb el clàsic senyor Esteve.

I com sigui que en aquest genre l'autor ha de prescindir de tota reflexió acadèmica i de tota imposició preceptiva en la forma, hem per xò de remarcar que el llenguatge d'en Boy es el mateix dels personatges que tracta; però importa fer notar la transcendència en el tractament dels assumptes, i en això en Boy hi té la mà trencada, com se diu vulgarment.

S'ha sentit alguna aversió per a el conreu del genre humorístic; no solament per part del públic, diguem-ne erudit, no ja del poble qui sempre

En Santiago Boy, filòsof

ha gaudit i viscut en ell, sinó per part dels mateixos escriptors; per això el premi que en la restauració dels Jocs Florals de Barcelona es donava a una poesia humorística, hagué de suprimir-se.

Hem dit que una part del públic ha trovat ordinari i mancat d'art aquest gènere; més nosaltres creiem que en llegir els nostres humoristes costumistes, com els citats Pons i Massaveu, Robert, Boy, etc., un hom ha de trobar-se en un ambient propici a la rialla; i prescindir de les elevades concepcions per a situar-se en la prosaica realitat, petita atmòsfera que tantes grandeses conté en la seva pueril ingenuïtat. Per això aquest gènere d'en Boy ha de mereixer simpaties; perquè es un rapé espiritual qui treu els mals de cap amb el seu xisto adequat i seriós que no ofén la moral de ningú i al ensemps té tanta picardia.

De tots els autors que hem nomenat es en Robert Robert el qui guarda més semblances amb en Boy: la mateixa forma d'expressió sembla animar a ambdós; més en Boy té indubtablement molt més inginy en l'acudit.

Heus aquí lo que bé ens ha semblat dir en elogi del simpàtic autor de «Garbelladures».

JOSEP A. FONT i CASAS.

*
**

A don Santiago Boy un escriptor festiu que ja fa casi mig sigle que ha fet el seu debut, es a qui avui homenatjem.

A l'escriptor no el conec prou per poder-li dedicar tots aquells elogis que mereix qui com ell sab esser el veritable escriptor festiu sense caurer mai en xabacaneries, ni ferir a tort i a dret (tot fent broma) com acostumen a fer la majoria dels mal anomenats festius.

La seva ploma es sutil i la seva ànima selecta; ell critica amb molta gracia i acert les coses nocives, les cursileries, les xafarderies i els convencionalismes.

Un ser de tan gran cultura com modestia i d'una bondat més gran que abmdues coses juntes.

Lo primer ho demostra el haver publicat un sens nombre d'articles científics, gens vulgars, lo demés ho sab tothom qui ha tingut la ditxa de parlar-li tan sols una vegada.

Mireu companys d'ideal que té d'esser bò un home que havent rebut series ferides en el camí de la vida conserva encara l'ànima infantil i es escriptor festiu, sense verí, sense pendrer la més petita revenja de la vida. I... es que ell creu com Papa Lebonnard, que es més esser bò que esser fort.

Si com a escriptor li escau un homenatge i un brot de llover a l'home li escau a més de l'homenatge una corona d'or.

Sincerament

CÉSAR CABANES.

També en Santiago Boy se'ns ha mostrat altament observador de fina ironia, coneixedor en extrem dels nostres vicis i defectes. Son esguard, sa força visual ha traspassat la capa falsa i enganyadora que envolta i encubreix les coses, els actes, les lleis d'aquesta vida; per sa preclara intel·ligència i sa facil concepció, de quin acoplament en naix la manera sencilla, natural i comprensible en que s'expressa tan verbal com gràficament, per aquests dóns veu tot lo que no pot eixir, lo que existeix de veritat, la raó nua i d'ací les seves sentencies, els seus pensaments i consells que's veuen traduïts en uns reculls titolats «Coses» i en els aforismes. Ells canten clar i precis nostres febleses censurables i defectes innats que per naturals que'ns semblen per lo corrents que son, ens ofèn que algú s'atreveixi a tirar-nos los en cara, i dient-ho amb veu ben alta i amb escrits que per sempre més perduren.

Al etzar en citarem quelcuns, ja que resultaria molt difícil o impossible escullir-ne els millors, puix tots son prou estimables.

Quanta ironia, quanta veritat no enclouen aquests tres pensaments! «N'hi han que per tindre honors donen el seu»; «El que pert la vergonya no la troba mai més», i «De no morir-se a temps molts cops no's pot deixar ni una fortuna ni un nom».

Es sempre just i veu les coses per les dugues bandes sens passió ni predilecció per cap; diu: «Els rics egoistes son els enemics dels pobres» i continua: «Si aquells *gastessin més* i aqueixos *menos* no fora tan exagerat el desnivell social».

Emprò no's deixa imposar per la gravetat de ses sentencies, no, també dintre grans veritats que fan somriurer per la realitat, s'hi trasllueix la seva gracia peculiar i expontània: «El que amenaça i no pega s'exposa a rebre [primer]; «Cel-oberts estrets, baralles d'estadants»; «Divorciar-se es liquidar, abans del venciment, la hipoteca del acte del matrimoni», i «Hi ha llàgrimes que solen assecar-se més prompte amb bitllets del Banc que amb mocadors de mocar».

D'estudi de la dona en sos diferents aspectes i modos d'esser, llargues pàgines en té escrites; coneix i té apreses les variacions del cor femení, les vanitats d'una hermosura natural i d'artifici, les *ignocencies* a que recorren per a fer creurer aquesta per l'altre i an aquí ens ve a la memoria com a confirmació: «La dona que molt s'estranya de veurer cabells blancs al cap d'una altre de la seva edat, es perquè no's recorda que ella els du pintats».

Un anàlisi comentari-expositiu d'aquesta part de l'obra d'en Boy molt ens plauria exposar-lo amb l'extensió que's mereix i per la varietat de temes que la formen, més son molts els que volem acudir a testimoniar nostra admiració al gran humorista català i forçosament hem d'esser breus, prò no donarem fondo an aquestes ratlles sens abans citar alguns de sos aforismes que perteneixen completament al seu estil contemporani.

Qui gemega i no té mal
no sol morí al hospital.

FESTA

El que té molt dinè
fer el burro li està bé.

Quant la dòna't fa festetes
es que't busca les pessetes.

Mes si tu no tens un duro
no t'en farà cap, jo t'ho juro.

A dòna molt estimada
fins pots dar-li una abraçada.

Mes mai t'aconsellaré
que li donguis cap dinè.

JOAQUIM SOLER FURÉS.

L'humorisme den Boy

En aquets temps d'anarquia literaria, en que'l públic té malversat son gust amb els xistos vodevillescs i les astracanades, aquest temps en que el sedent de riure fins accepta l'inmoralitat per esbargir son esperit somort, el petit homenatge que uns quants amics i admiradors vos dediquen té una alta significació moral. que els enalteix a ells, i fa més respectable la vostra simpàtica figura.

Avui tothom vol riure. Les tragedies de l'humanitat presenten el contrast de l'hilaritat i la tristesa. El mon s'acostuma a la segona. La careta tràgica te quelcom d'esglaiador que atemoritz a les multituds perque son incapaces d'arrostrar serenament el perill que aquella porta. Poc a poc la temença s'apodera de l'ànima i les gents, mancades d'un ideal que les enforçeixi, es senten socombrir baix el pès de la temença, i es defensen amb la riallada sorollosa.

Succeeix ben sovint que aquesta riallada sorollosa, desperta els instints del cos. L'apesarat ha volgut desferse de l'ensombriment i ha acceptat lo primer que l'ha pogut fer riure. Del mateix modo que s'ha sentit doblegat per la tristesa es deixa conduir per una falsa alegria que per ser-li plaenta arriba a esclavitzar-lo... Aquesta alegria li fa oblidar tot perque es un inconscient, i quan veu els instints qu'ell amagava, exposats als seus ulls per qui te més inteligencia que ell, la seva riallada li plau molt més encare, per que amb sa harmonia ensordeix sos sentits, acluca els ulls de l'ànima, i no es dona compte de que si ha lliurat son cervell d'un pès humà, ha esclavitzat son esperit per sempre.

Si aquest home al cercar la rialla hagués sapigut contenir sos instints, en comptes de delectarse amb la xavacanería, l'hauría detestat, quedant igualment satisfet amb una frase enginyosa. Potser al primer cop l'hauría saludat amb la riallada, més, encabat, hi hauría somrigut amb el somris de la veritable alegria, que per ser veritable es moral, per ser moral es pura, i l'alegria pura, es la tranquillitat del cos i la delectació de l'ànima.

Prò, la frase enginyosa no existeix per aquests esperits. La major part dels que deurien dedicar sa inteligencia, sa cultura i son enginy en fer riure al

poble, s'han convertit en comerciants de l'art. Son esclaus de la passió de fer riure com l'apesarat s'ha tornat esclau de la passió de riure. Aquell no es ficca en els procediments per a lograr l'efecte proposat. Aquest no es dona compte de l'efecte que li produeix i li plauen els procediments. Aquell ven a tant la pega, la pòcima que l'enriqueix. Aquest se l'empassa satisfet, la paga més satisfet encare, i no s'en adona del verí.

I davant d'aquest fet—qu'existeix no sols en la literatura, si no en totes les arts—no tinc rahó al afirmar lo dit al començament d'aquest article?

Vos perteneixeu al nombre dels que han sofert, pro heu sapigut resistir la temença. Heu sigut fort per que teniu un plè convenciment del deure que amb l'ànima s'imposa l'humanitat. Vostre somris davant la vida no ha sigut la riallada sorollosa de l'inconscient, del pobre d'esperit. Heu rigut plàcidament; amb alegria pura.

Per això sou un veritable humorista. Vostres articles deixen en l'ànima dels lectors aquella agradable impressió que la naturalitat enginyosa produeix en tothom. Quan el lector ha ficat els seus ulls sobre el paper i veu la vostra firma, somriu plaenment i exclama: *Ah, es en Boy!* i mentres llegeix te el somris en els llavis. I aquest es vostre millor elogi. Sapiguer delectar amb lo natural, ja es una qualitat envejable. Prò, quan a la vostra edat, sabeu conservar el meteix enginy, el meteix humor de fa 40 anys, sense usar el retruc i fent-vos inimitable en vostres diàlegs, l'elogi resulta migrat, i el somris de satisfacció, més que la demostració de la delectança, es un petit tribut d'admiració per a en Santiago Boy.

Per a mi com per a molts, sou més que un humorista. Per això m'adhereixo de tot cor al petit homenatge que se vos dedica.

FRANCESC GARCÍA LÓPEZ.

Per a en Santiago Boy

Heus que pocs homenatjes, podien fer-se amb tanta justicia, com aquest d'en Santiago Boy. Per que ara que la neu dels anys ha coronat el seu front, quan la seva ànima ha pres tremp, en tots els embats de la vida, ell, com un tresor de suprema espiritualitat, ha sapigut servir la seva alegria i aquest suprem dò de fer florir la rialla al entorn seu, com un encisador pròdig en encantaments que sols fessin goig i saborosa gaubança.

I encara es mes just, i mes trascendent l'homenatge, quan som els joves d'ara, els qui ens inclinem reverenment al seu davant: els joves d'ara que semblen haver perdut el dò de l'alegria per a brandar el col·lell irònic, arma traïdora que fereix les mateixes mans que la sostenen, trista herencia, glavi d'iconoclastes, implacable i asolador.

Siguins exemple la perennitat de l'alegria d'en Santiago Boy, i tingueu avui per ell tots el mes gentil acotament, i la paraula més afectuosa i mes sincera. I amb tot el respecte.

AMBROSI CARRION.

REMEI INESPERAT

No s'hi podia viurer. L'escàndol, els crits, no paraven mai; aquella casa semblava un infern, més encare, un infern amb sogra.

Era la més trapacera del barri, per busca-raons i enredaire tothom la coneixia. El seu gendre i la filla no podien desvesar-la per més que s'esforcesin, fent-li veurer com per un tres i no res es barallava amb els veïns. Ella al sentir-se reptada per el xixarel·lo del gendre, movia tal guirigall, sortien de la seva boca tals impropèris, que tots els veïns treien el cap per les finestres del cel-obert ó s'aplegaven en els replans de l'escala a escoltar l'entreuament de paraules que deixava anar aquella dòna, i fins hi tot amb crits de:... calleu! l'acobaben d'exesperar.

El gendre, a les bones, be prou que la sermo-nejaba. Que amb el seu genit li feia abaixar la cara de vergonya... Que per el veïnat l'assenyalaven amb el dit... Que si no s'esmenava fins es veuria precisat a separar-se de la seva filla... Tot inútil!... tot debades!... El mal genit se li havia fet crònic, no tenia remei.

Un vespre, després d'haber passat la tempesta de consuetut, fent-se morros i males cares acabaren de sopar; ell es tregué tot mal humorat un diari de la butxaca i es posà a llegir-lo... Tot d'una esclafi amb una rialla grossa, estrepitosa.

—De que rius, ara?—li preguntà la seva dòna tota estranyada, no gosant aixecar la veu per por de la seva mare.

—D'aquest escrit, sembla el nostre retrat; té, llegeix-lo.

—No, no, fes-ho tu amb veu alta, aixís el sentirem tots.

—No se si podré contenirme; escolta... Es posà a llegir-lo, la seva dòna l'escoltava encuriósida; la sogra, al prompte, no'n feia càs, però s'hi va anar ficant de mica en mica i a cada concepte nou, a cada mot recargolat, anava fent unes ganyotes que acabaren de fer enriolar més al matrimoni.

—Com s'en diu d'aquest diariot que porta aquestes poques-soltes?—preguntà la vella treient foc per els caixals.

—FESTA.

—Com hi ha mon! si jo conegués al que ho ha escrit ja el ben pentinaria, el descarat! Que's cuidi de casa seva! i pregui a les animetes que no el trobi per l'escala. per que d'una esgarrapada li canviaria el nàs de domicili.

—No digui, mare, que ja hi toca.

—Si sembla que li vagi al darrera per a copiar-li les paraules.

—Mireus que si m'en adono. d'una plantofada l'esguerro.

—Pró si no sap qui es!

—Que no?... Com se diu... veïam?

—Santiago Boy.

—Boy?... no; no el conec; però ja m'en recordaré d'aquest nom.

Aquesta conversa fou per ells una revelació. Tant bon punt la sogra fugia de tino, llegir l'article de consuetut i ella quedar-se mansoia era com posar oli en el llum; solsament amb veu baixa mormurava:—Si un día l'atrapo?... flns m'ha fet avorrir al vigilant del carrer, amb tant cridar... boi!... boi!... boiii!...

De des d'aquell dia memorable no passa quinzena que no comprin FESTA, buscant amb afany l'article festiu d'en Santiago Boy, que tant de bé els havia fet; puix que a la fi, fins la sogra, mig enfadada, mig tafanera, no pot per menys que preguntar-los-hi:

—Que diu avui aquell tanasi?... i al llegir-li *A cal adroguer* no poguent-se contenir el riure, acabà per dir:

—I que es gat aquest home!...

I are al enterar-se que en aquest número extraordinari ha de sortir el retrato del senyor Boy, els joves l'esperan per a posar-lo a la capsalera del llit en recordança d'haber obrat tant bell miracle;... i la sogra?... no se lo que farà,... potser en comprarà un número per ella sola,... potser li faci llum... El senyor Boy que's tant coneixedor del tarannar de les sogres espero que en un altre número ens ho esplicarà.

LLUIS AYMA.

PER A EN SANTIAGO BOY

Si jo pogués com vos tornar enrera i esser jove un instant com abans era, ¡oh car amic! seria ben feliç.

Vos podeu desvetllar l'hora passada i la sentiu aprop si es allunyada quan la ploma moveu anyoradiç, ploma que us don caliu de juvenesa fortitut pel dolor a sa eseomesa i d'irònic discret el noble encis.

¡Salut! company que heu conegut el riure i teniu per a el món pietós somriure, aixís pels que eren, son o'ls que seràn. Jo us faig acatament... estòic gran!

ENRIC CUBAS.

FESTA

Un parell d'anècdotes

El doctor Santiago Boy, ne te algunes de molt crespes.

Es un doctor, que, no tenint que menester de la seva carrera, l'ha exercitada durant la major part de la seva vida (i no amb poca feina) entre'ls pobres desvalguts a qui'ls ha prestat els seus serveis desinteressadament.

Una nit un veí del seu barri va posarse malalt i avisat el vigilant d'anar a cercar un metje, va trucar a la porta den Boy, un fill d'aquest va obrir-li la porta.

El senyor X, té una forta indisposició. Corri, avisi al seu papá; cuiti, díguili que l'espero per a acompanyarlo desseguida a casa'l malalt... Dorm? No hi fa res! Despèrtil, corri!

En Boy, enterat, començà a vestir-se no gaire satisfet; una vegada posats els pantalons i tot cordant-se els elàstics sortí al rebedor i s'encarà amb el vigilant:

—Escolti;... que... que paga aquest malalt?

—Ui, ja ho crec! Estigui tranquil!...

En Boy es descordà'ls elàstics.

—Doncs... miri... vaigi a buscar un metje que cobri...

—¡¡.....!!

—No, home; jo no m'aixeco a la nit pels que paguen.

—¡¡.....!!

—Corri, donguis pressa! I desitjaria que no fos res. Bona nit i bon hora.

I en Boy ficant-se de nou a la seva cambra, es despullà i es ficà al llit.

El vigilant, el mateix d'avui, encara bada la boca.

***

En altra ocasió (i ara ja no parlo del metje) ens trobavem don Santiago i jo amb varis companys, en un dels principals teatres de nostra ciutat, on hi actuava un conegut i popular transformista que aquell dia, com ha repetit forces vegades, feia la despedida *irremissible* del públic de Barcelona.

En un entreacte, tots els companys ens en anarem cap al cafè del mateix teatre a refrescar-nos la gargamella. Tots demanarem cervesa, excepte don Santiago que demanà una copeta d'anís.

—Una copeta d'anís del Mono, de marca, m'enten?

—Sí senyor; ja'n tenim.

Pocs moments després, tots saborejavem les nostres begudes escepte, també, don Santiago que encara tenia curulla al seu davant la copeta de l'anís.

Sonà'l primer timbre anunciant la continuació de l'espectacle, i llavors don Santiago s'apropà la copeta als llavis i la buidà d'un sol glop...

Don Santiago s'aixecà d'un bot, fent mil extremituts...

—Jesús, Maria, Josep! M'han donat esperit de ví pur! Criminals!

El senyor Boy es reposa i tornant a sentarse calmament, picà de mans i fa venir al moço:

—Digui?

—Una altra copeta d'Anís del Mono. De marca, eh? Com aquest que ara m'ha dut.

—Al moment.

Al cap de poca estona, En Santiago Boy tenia la segona copeta d'anís al seu davant. Don Santiago la enretirà dos pams enllà i col·locà una cadira enfront d'allà on l'havia deixada.

—Fassi'l favor—dígué tot seguit al moço—de dir a l'amo que vingui.

—¡.....!

—M'enten.

—L'amo? No hi es ara.

—Ah no? doncs qui hi ha?

—Oh! l'encarregat, si vol...

—Digui a l'encarregat que vingui.

—No pot ser està molt ocupat ara ..

—Digui a l'encarregat que vingui, que aquí hi ha un parroquià que li té la consumació pagada.

—Però...

—M'enten? Li diu que hi ha un senyor que desitja convidar-lo.

El moço anà a enraonar amb un home que hi havia al mostrador, i des de'l nostre lloc veiem les actituds del moço que li explicava l'ocorregut tot signant-li la nostra taula, i'ls signes de contrarietat de l'encarregat que deia no poder deixar el mostrador.

Don Santiago s'alçà i amb gest enèrgic li indicà que anés cap a nosaltres.

L'encarregat vingué.

—Que hi ha? Que desitja?

—Quasi res—dígué don Santiago—vull convidar-lo a una copeta d'*Ants del Mono de marca*; segueix...

—Home.

—Segueix, begui i entòrnisen.

—Però.

—Segueix, home, segueix—i en Boy l'apretà per les espatlles fent-lo seurer en la cadira que li havia preparat

—Tot això vol?—i l'encarregat es begué la copeta amb tranquil·litat.

—No vol res més—afegí.

—No, senyor; moltes mercès d'haver acceptat; servidor de vostè en tot i per tot.

—Gracies; igualment.

L'encarregat es retirà, i nosaltres ens dirigirem al saló d'espectacles mentres don Santiago ens deia:

—Ara estic més tranquil...—i afegí—i si un cas m'ha enverinat, no seré jo la única víctima.

Es coneix que don Santiago es un home venjatiu.

SANTIAGO GRAS.

MA FELICITACIÓ

*A mon benivolgut amic
En Santiago Boy.*

No pots pensar la satisfacció que avui sent lo meu cor al sebrer que'ls escriptors novells de nostra terra, t'ofereixen un homenatge per complir els 40 anys de la publicació del teu primer article.

Jo, amic teu de tota la vida, sentiria tristesa, ensemps que remordiment de consciència si no pogués felicitar-te avui que ho fan tots els amics que t'estimen, puix el que fa tants anys com tú que omplis l'ample espai de nostra terra catalana amb escrits plens d'un humorisme sà, pintant en ells, de una manera veritat la vida barcelonina, s'ho mereix tot.

Gloria a nostre jovent, que ha sapigut ferte justícia.

A. CARRERAS.

TERMES INVERTITS

Totes les literatures, necessiten autors festius i autors dramàtics. Festius per a ensenyar al poble a riure i distreure's de les seves habituals cavil·lacions. Dramàtics, per a ensenyar-lo a estimar, a sofrir, i a resignar-se. Dintre d'aquestes dugues tendències, es la primera la més difícil i delicada, no sols per la facilitat amb que es decau en xavacanades, sinó per lo perillós que resulta mantenir la sàtira fina o l'humorisme sà, dintre de la moral i del bon gust. Si per humorisme s'entengués parlar de porqueries, seria allavors la forma literària més senzilla del món, però per un cíclic de llegidors sortosament molt reduït.

En canvi els autors troben en la tendència dramàtica un camp d'acció immens, perquè l'humanitat viu més entre plors i tristeses que entre goigs i rialles i per lo mateix es més fàcil interessar amb coses que arribin fàcilment al cor presentant escenes que han causat algun cop nostre malestar o en les que temeriem trobar-nos hi.

D'aquests dos estils de literatura, sembla que podrien endevinar-se'n fàcilment sos autors. Joves forts, satisfets de la vida i enamorats, forçats a escriure coses alegres, quadros plens de sol, de llum, de color, quadros on sempre hi dominés per damunt de tot la nota optimista, el desitj de lluita, la confiança en la victòria. Per altre part homes vells, ja caducs, desenganyats del món, sentint pesar en el seu cap el pes de l'esforç fet en la lluita per la vida, autors de notes tristes, grises, portant al paper fulles del llibre escrit amb els anys, notes reflectant un ànima que ha estimat i ha somniat però ha vist desaparèixer amors i esvair-se els somnis que mai veurà realitzats.

No rès menys en general, per un fenomen inexplicable arriba tot el contrari; els joves es dediquen a descriure paisatges autunnals, sempre monòtons, melangiosos amb regust de floridura i flaire de cosa morta, i en canvi els homes fets, els que caminen ja cap a la posta, son els que'n fan sentir l'amor i ens parlen del bon temps i de camps ufanosos i de donzelles garrides, sempre amb tal naturalitat que's diria que sols fan que copiar la vida que viuen, i son humoristes encara que la realitat els mantingui lluny del lloc on vola la seva fantasia.

Un d'aquets *cassos* el tenim en nostre respectable company en Santiago Boy, qui amb tot i la seva edat (no vui dir que sigui vell, ni ho serà mentres tingui el cor jove) i les grosses tribulacions que ha sofert, es l'únic escriptor festiu i constant amb que conta FESTA; els seus *dialoges de veïnat*, son la única nota lluminosa en mig de l'aridesa dels treballs de molts joves que al agafar unes quartilles, sempre les encapçalen: «Nocturn», «Plany», «Entre tenebres», «Gelosia», «Conte tràgic», «Capvespral», «Autumnal», «Tardoral», «L'aimia m'ha deixat», «Les hores amargues», «Llàgrimes», etc., etc.

I es que tots els escriptors abans de trobar el seu estil definitiu, tenen que sofrir una *escarlatina romàntica*, (jò mateix n'he sentit els efectes) i en lloc de cercar la bellesa vora seu, en tot el que's volta, la cerquen molt amunt, dintre el castell que han forjat els seus somnis; altres cops perquè no els creguin dèbils i porucs, combinen arguments tràgics, inverossímils, i ens els conten amb paraules groixudes, rebuscades en els vocabularis per a donar-nos la sensació de que son autor es un home fet, un home fort que no s'espanta davant de cap obstacle.

Prenem exemple d'en Boy, no pretenguem per ara esser trascendentals, al contrari, cultivem la *difícil facilitat* i sobre tot procurem donar a nostres escrits i per lo tant a FESTA un aire de joventut, de flor fresca, de cosa moderna, perquè aixís donarem nova vida a *nostra* revista i ens sentirem satisfets de son engrandiment.

E. RIBERA FONT.

SANTIAGO BOY

UNA ÉPOCA

A tres célebres escriptors de costúms tinc aixecat un sagrari d'admiració dins de mon cor. A en Mesonero Romano, a l'Emili Vilanova i a en Santiago Boy.

Son tres èpoques. Llegint els seus pulits quadros populars s'ovira fidelment retratat el viurer de tres generacions.

En Santiago Boy es l'època actual.

Difícil facilitat la del seu estil! Vas seguint-lo pas a pas tot rient, rient i de sopte una ingènua llàgrima apareix en els teus parpres. Es l'autor que valent-se de la fina ironia t'ha penetrat al fons del cor i ha despertat el teu bondados sentiment humà. I, vulgues o no vulgues, ell te porta, alé-suspens, des de a la rialla a la tristor; però prompte, compassiu, amb pasmosa facilitat, té retorna a l'alegria i aleshores, tu agrait, voldries tenir l'autor ben aprop teu per a abraçar-lo carinyosament. I notes en els seus escrits un gran defecte: que s'acaben massa aviat.

Aquesta multiplicitat de sentiments solament pot dominar-la un escriptor de gran potencia, d'immensos coneixements, un excelent psicòlec. Exclusivament un Santiago Boy.

***

La seva fecunditat es assombrosa i no obstant jamai trobareu, en sos escrits, ni una idea repetida. Sempre original. Quaranta anys d'escriure, de compondre filigranes literàries i sostenir-se sempre jove, més jove encara!

Es admirable!

Gloria al noble mestre que va destilant per sa ploma divines gotes d'altruisme! Gloria al gran Santiago, cor generós, rublert de lo que avui dia es tan escàs, rublert d'humanitarisme!

Els escrits d'en Boy son irònics, si; però la seva ironia no es malsana; ben al contrari: es encoratjadora. Es el consell paternal que senyala el defecte pel desig de veure'l esmenat, per l'anhel de que devinguin els seus fills lo més perfectes possibles. Es la medicina que amargueja; però cura.

No solament fan riure els escrits de nostre mestre, sinó que fan pensar i corretteixen.

***

En Boy es el bon patrici que's barreja entre el poble perquè l'estima; que sab comprendre les seves palpitations; que sab descobrir els diamants en brut; que riu i plora en les seves alegries i tristesses; que, a través de la carnaça de masell del poble, percibeix la immensa valúia d'un cor gegantí i angelical.

Per això els seus escrits de magistral naturalitat, de sencillesa incomparable, son de grandiosa trascendencia i quan, en l'avenir, els historiadors de Barcelona vulguin referir-se als caràcters i costúms de l'època actual, diràn amb molta justícia:

—En l'època d'en Santiago Boy...

MARIÁN AMAT.

Redacció a Barcelona: Rosselló, núm. 248, 3.er, 2.^a

Imp., Alfons I d'Aragó, n.º 39.—MOLINS DE REI